Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2026/4270

7.8.2026.

PROCESUĀLO GARANTIJU KONTROLIERES DARBĪBAS PĀRSKATS – 2025

(C/2026/4270)

Priekšvārds

Šis ir ceturtais gada ziņojums par manu darbību procesuālo garantiju kontrolieres amatā. *OLAF* regulā man ir uzticēts izskatīt attiecīgo personu sūdzības. Sūdzības attiecas uz *OLAF* procesuālo garantiju ievērošanu un *OLAF* izmeklēšanām piemērojamo noteikumu iespējamiem pārkāpumiem. Tas ietver iespējamus procesuālo prasību un pamattiesību pārkāpumus.

Pirms kontroliera amata izveides personas, attiecībā uz kurām *OLAF* veica izmeklēšanu, nevarēja sūdzēties neatkarīgai struktūrai vai iestādei par *OLAF* veikto izmeklēšanu. Viņu vienīgā iespēja bija iesniegt sūdzību Eiropas Ombudam par administratīvām kļūmēm vai mēģināt ierosināt Komisijas ārpuslīgumisko atbildību, ievērojot ļoti stingrus nosacījumus.

Lai novērstu šo trūkumu, ar *OLAF* regulas 2020. gada grozījumiem tika izveidots pienācīgs sūdzību izskatīšanas mehānisms, kas ikvienai attiecīgajai personai ļauj iesniegt sūdzību kontrolierim.

Ar šo neatkarīgo administratīvo tiesiskās aizsardzības līdzekli kontrolieris pakāpeniski, bet pastāvīgi pielāgo efektīvas tiesiskās aizsardzības principus un saskaņo tos ar efektīvas administratīvās aizsardzības principiem. Kontrolieris vienmēr ņem vērā pamattiesības, kas izriet no ES Pamattiesību hartas, īpašās procesuālās garantijas, kuras reglamentē *OLAF* darbības, un vispārējos tiesību principus un ES tiesu judikatūru, kas piemērojama *OLAF* veiktajai izmeklēšanai.

Kontrolierim ir svarīgi, lai sūdzību izskatīšanas mehānisms būtu ne vien efektīvs tiesiskās aizsardzības līdzeklis attiecīgajām personām, bet arī palielinātu *OLAF* darbību vispārējo pārredzamību. Efektīva un lietderīga krāpšanas apkarošanas struktūra, kas spēj aizsargāt ES finanšu intereses, ir obligāti nepieciešama gan ES, gan nodokļu maksātājiem. Tomēr ir vienlīdz svarīgi, lai *OLAF* izmeklēšana iespējamas krāpšanas gadījumos tiktu veikta, pilnībā ievērojot pamattiesības un procesuālās garantijas.

Tomēr, lai labāk izprastu kontroliera lomu un tās ierobežojumus, ir svarīgi paturēt prātā, ka kontrolieris nerīkojas kā tiesnesis, kas novērtē *OLAF* lēmumu un darbību likumību. Drīzāk kontroliera uzdevums ir rast un ierosināt risinājumus sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem jautājumiem. Ierosinot risinājumus un galu galā sniedzot ieteikumus *OLAF* ģenerāldirektoram, kontrolieris cenšas arī risināt aktuālos jautājumus un tālredzīgā veidā uzlabot *OLAF* administratīvo un izmeklēšanas praksi.

Šajā ziņojumā ir ievērota kontrolieres iepriekšējo gada darbības pārskatu struktūra. Tas sākas ar pārskatu par kontrolieres pamatuzdevumu un pilnvarām, kā arī par sūdzību izskatīšanas mehānisma darbību. Pēc tam tajā ir sniegti galvenie statistikas dati un skaitļi par 2025. gadā izskatītajām sūdzībām. Ziņojumā ir sīkāk izskatīti sūdzību izskatīšanas procesuālie aspekti, īpaši izceļot kontrolieres attiecīgā gada laikā iesniegto risinājuma priekšlikumu, ko *OLAF* pēc tam pilnībā īstenoja. Tajā ir izklāstīti arī kontrolieres galvenie konstatējumi par galvenajiem būtiskajiem jautājumiem, īpaši par attiecīgo personu tiesībām uz aizstāvību, proporcionalitātes principa piemērošanu inspekcijās un digitālās kriminālistikas operācijās un valodām, ko var izmantot *OLAF* izmeklēšanā.

Turklāt ziņojumā ir iekļautas īpašas iedaļas par svarīgākajām gada laikā notikušajām norisēm, tai skaitā par: i) kontrolieres un *OLAF* sadarbības nolīgumu pieņemšanu, ii) apspriešanos ar kontrolieri par *OLAF* regulas piemērošanas un ietekmes novērtējumu, un iii) to, kā *OLAF* īsteno visus kontrolieres ieteikumus attiecībā uz *OLAF* darbiniekiem paredzētajām pamatnostādnēm par izmeklēšanas procedūrām (“*GIP*” (*Guidelines on Investigation Procedures*)). Ziņojuma noslēgumā ir piezīmes par kontrolieres sadarbību ar ieinteresētajām personām attiecīgā gada laikā, un tajā ir atzīts sekretariāta sniegtais administratīvais un juridiskais atbalsts, par kuru kontroliere ir patiesi pateicīga.

Sūdzību izskatīšanas mehānisms ir kļuvis par būtisku garantiju attiecīgajām personām, nodrošinot, ka *OLAF* darbības atbilst attiecīgajām procesuālajām garantijām un noteikumiem par izmeklēšanu. Papildus individuālu sūdzību izskatīšanai kontrolieres pieņemtie lēmumi ir palīdzējuši veidot *OLAF* izmeklēšanas praksi, precizējot šo procesuālo garantiju darbības jomu un praktisko piemērošanu. Vairākos gadījumos lēmumos par sūdzībām izstrādātā juridiskā argumentācija ir bijusi pamatā *OLAF GIP* pārskatīšanai, tādējādi paplašinot atsevišķu lietu ietekmi ārpus to tiešā faktiskā konteksta.

Ceru, ka šis ziņojums palīdzēs uzlabot informētību par jautājumiem, kas ir attiecīgo personu sūdzību pamatā, vienlaikus palielinot *OLAF* pārskatatbildību un iedzīvotāju uzticēšanos sistēmai, ko ES ir ieviesusi krāpšanas apkarošanai.

Prof. Dr. Jūlija LAFRANKA (Julia Laffranque)
Procesuālo garantiju kontroliere

Saturs

Lappuse

Priekšvārds ... 1

1. Kontroliera pamatuzdevums un pilnvaras ... 4

2. Sūdzību izskatīšanas mehānisms ... 5

3. Pārskats par 2025. gadā iesniegtajām sūdzībām ... 5

4. Procedūras aspekti: efektīvas sūdzību izskatīšanas posmi ... 8

4.1. Pieņemamība ... 9

4.1.1. Viena mēneša noilguma termiņš sūdzības iesniegšanai ... 10

4.1.2. Sūdzības, kas neietilpst kontroliera pilnvarās ... 11

4.1.3. Tiesvedībā izskatāmās lietas ... 11

4.1.4. Sarakstes pārtraukšana saistībā ar atkārtotām sūdzībām ... 12

4.2. Abu pušu uzklausīšana ... 12

4.3. Uzaicinājums atrisināt sūdzību ... 13

4.4. Lēmumi par lietas izbeigšanu ... 13

5. Saturiski aspekti: kontrolieres galveno konstatējumu pārskats ... 14

5.1. Tiesības uz aizstāvību ... 14

5.1.1. Tiesības tikt informētam ... 14

5.1.2. Tiesības saņemt paša izvēlētas personas palīdzību ... 15

5.1.3. Iespēja komentēt *OLAF* konstatētos faktus ... 16

5.1.4. Piekļuve lietas materiāliem un dokumentiem, kas minēti faktu izklāstā ... 18

5.2. Telpu inspekciju un digitālās kriminālistikas operāciju samērīgums ... 19

5.3. Izmantotās valodas ... 21

6. Kontrolieres un *OLAF* sadarbības nolīgumu pieņemšana ... 21

7. Apspriešanās par *OLAF* regulas izvērtējumu ... 22

8. Turpmāki pasākumi saistībā ar jauno *GIP* pieņemšanu ... 24

9. Attiecības ar ieinteresētajām personām ... 27

10. Administratīvais un juridiskais atbalsts ... 27

11. Sazināšanās ar kontrolieri un sūdzības iesniegšana ... 28

Pielikums. Atsauces ... 29

Tiesiskais regulējums ... 29

Gada darbības pārskati un atzinumi ... 29

1. **Kontroliera pamatuzdevums un pilnvaras**

Procesuālo garantiju kontrolieris ir amats, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2020/2023 ([1]), ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 883/2013 ([2]) ("*OLAF* regula"), lai nodrošinātu personu, uz kurām attiecas Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai ("*OLAF*") veiktās izmeklēšanas ([3]), procesuālo garantiju un pamattiesību ievērošanu. 2022. gada 3. maijā ([4]) **Dr. Jūlija Lafranka** tika iecelta par pirmo kontrolieri uz neatjaunojamu piecu gadu termiņu. Viņai palīdz Uzraudzības komitejas sekretariāts ("sekretariāts").

Saskaņā ar *OLAF* regulas 9.a panta 8. punktu kontrolieris:

> "***uzrauga Biroja atbilstību 9. pantā minētajām procesuālajām garantijām, kā arī noteikumiem, kas piemērojami Biroja veiktai izmeklēšanai. Kontrolieris ir atbildīgs par 9.b pantā minēto sūdzību izskatīšanu.***"

Kontroliere savus uzdevumus veic **pilnīgi neatkarīgi** un savu pienākumu izpildē ne no viena nepieņem nekādus norādījumus ([5]). Ņemot vērā to, ka attiecīgās personas principā nevar vērsties tiesā pret *OLAF* darbību vai bezdarbību izmeklēšanas laikā, iespēja iesniegt sūdzību kontrolierei ir ļoti svarīga. Sūdzības iesniedzējs var vērsties pie kontrolieres, ievērojot *OLAF* regulas 9.b pantā noteiktos stingros termiņus, lai lūgtu neatkarīgu un rūpīgu viņa sūdzības novērtējumu.

Izskatot **attiecīgo personu** sūdzības par to, kā *OLAF* **ievēro procesuālās garantijas un izmeklēšanai piemērojamos noteikumus**, kontroliere necenšas aizstāt *OLAF* novērtējumu ar savu novērtējumu par to, kā veikt izmeklēšanu vai novērtēt pierādījumus, vai par to, kādus secinājumus izdarīt. Viņas uzdevums ir **sniegt apliecinājumu** tam, ka *OLAF* ir rīkojies saskaņā ar tā tiesiskajā regulējumā izklāstītajiem noteikumiem (ja kontroliere konstatē, ka pārkāpums nav noticis), un aicināt *OLAF* rīkoties, lai atrisinātu sūdzību, iesniedzot **risinājuma priekšlikumu**, ja viņa konstatē, ka ir pārkāptas procesuālās garantijas vai izmeklēšanai piemērojamie noteikumi. Ja kontroliere uzskata, ka *OLAF* veiktās darbības nav apmierinošas, viņa pēc tam sniedz **ieteikumu** *OLAF* par to, kā sūdzību atrisināt.

Kontroliere izvērtē sūdzības, **uzklausot abas puses**, un īpašu uzmanību pievērš Eiropas Savienības Pamattiesību hartai ("Harta") ([6]), ES tiesību vispārējiem principiem un attiecīgajai ES tiesu judikatūrai ([7]). Tomēr viņa neiejaucas un nevar iejaukties notiekošā *OLAF* izmeklēšanā ([8]).

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2223 (2020. gada 23. decembris), ar kuru groza Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 attiecībā uz sadarbību ar Eiropas Prokuratūru un Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai izmeklēšanas efektivitāti (OV L 437, 28.12.2020., 49. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2223/oj).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

([3]) Saskaņā ar *OLAF* regulas 2. panta 5. punktu *""attiecīgā persona" ir jebkura persona vai uzņēmējs, kuru tur aizdomās par krāpšanas, korupcijas vai jebkādu citu nelikumīgu darbību veikšanu, kuras ietekmē Savienības finanšu intereses, un attiecībā uz kuru Birojs veic izmeklēšanu*". Sūdzības, ko iesniegušas personas, kas nav attiecīgās personas, tai skaitā liecinieki un informatori, neietilpst kontrolieres kompetences jomā.

([4]) Kontroliere stājās amatā 2022. gada septembrī.

([5]) *OLAF* regulas 9.a panta 6. punkts.

([6]) Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.).

([7]) Eiropas Savienības Tiesu (EST) veido divas tiesas: Tiesa un Vispārējā tiesa.

([8]) *OLAF* regulas 9.b panta 6. punkts.

Ņemot vērā saņemtajās sūdzībās izvirzīto juridisko jautājumu sarežģītību, 2025. gads bija gan sarežģīts, gan produktīvs. Kontroliere nevar atsaukties uz atsevišķām *OLAF* izmeklētām lietām, un viņai ir jānodrošina, ka tās paliek konfidenciālas pat pēc to pabeigšanas ([9]). Tomēr šajā ziņojumā ir sniegts pārskats par attiecīgo personu paustajām bažām. Tajā arī izklāstīts, kā šīs bažas tika risinātas, un izskaidrots, kā darbojas sūdzību izskatīšanas mehānisms un kādi rezultāti tika sasniegti, to īstenojot.

2. **Sūdzību izskatīšanas mehānisms**

Kopš darba sākšanas 2022. gada oktobrī kontrolierei ir bijusi iespēja risināt vairākus vērā ņemamus juridiskus jautājumus, pakāpeniski izstrādājot stabilu konceptuālo satvaru sūdzību izvērtēšanai. 2025. gadā sūdzības tika izskatītas ātri, rūpīgi un visaptveroši.

Lai labāk izprastu, kā darbojas sūdzību izskatīšanas mehānisms, ir svarīgi paturēt prātā, ka tas kontrolierei nodrošina **īpašu tiešu piekļuvi** *OLAF* veiktās izmeklēšanas lietas materiāliem. Tas ir iespējams, pateicoties Kontroliera īstenošanas noteikumiem sūdzību izskatīšanai ("īstenošanas noteikumi") ([10]) un nesen parakstītajiem sadarbības nolīgumiem starp *OLAF* un kontrolieri ("sadarbības nolīgumi") ([11]). Kontrolieres priviliģēta piekļuve *OLAF* lietas materiāliem ir ārkārtīgi svarīga, lai pārliecinātu sūdzības iesniedzējus, ka viņa var rūpīgi iepazīties ar *OLAF* izmeklēšanas darbībām, pat gadījumos, kad daļa attiecīgās informācijas ir konfidenciāla un nevar tikt viņiem izpausta. Šajā ziņā kontroliere bieži vien panāk smalku līdzsvaru starp *OLAF* izmeklēšanas konfidencialitāti, no vienas puses, un sūdzību mehānisma abpusējas uzklausīšanas principu, no otras puses.

2025. gadā kontroliere pabeidza novērtējumu par vienu 2024. gadā iesniegtu sūdzību. Fiziskas un juridiskas personas **2025. gadā iesniedza 19 jaunas sūdzības**. Pārskata gadā kontroliere pabeidza savu novērtējumu par 17 no tām. Viena sūdzība gada trešajā ceturksnī tika atzīta par pieņemamu, bet tai bija vajadzīgs ilgāks izskatīšanas laiks, ņemot vērā abu pušu uzklausīšanu un pieprasījumus pagarināt procesuālos termiņus, ko iesniedza gan *OLAF*, gan sūdzības iesniedzējs. Vēl viena sūdzība tika iesniegta neilgi pirms gada beigām un tika atzīta par pieņemamu. 2026. gada pirmajā pusē tika pieņemts lēmums par abām sūdzībām.

3. **Pārskats par 2025. gadā iesniegtajām sūdzībām**

Lielāko daļu no minētajām 19 sūdzībām, ko kontroliere saņēma 2025. gadā, iesniedza personas, uz kurām attiecas *OLAF iekšējās* izmeklēšanas (12) ([12]), savukārt 6 sūdzības bija saistītas ar *ārējām* izmeklēšanām ([13]) un viena – ar *koordinēšanas* lietu ([14]) (1. attēls). Lielākā daļa sūdzību tika iesniegta angļu valodā, bet tika izmantotas arī citas valodas (spāņu, rumāņu un

([9]) *OLAF* regulas 9.a panta 9. punkts.

([10]) Procesuālo garantiju kontroliera Lēmuma, ar ko pieņem īstenošanas noteikumus sūdzību izskatīšanai, 2022/C 494/07, PUB/2022/1609 (OV C 494, 28.12.2022., 17. lpp.), 8. panta 1. un 2. punkts, pieejams arī tīmekļa vietnē: https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/controller-procedural-guarantees/about-controller/legal-framework_en.

([11]) Sk. 2025. gada 18. jūlija Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai un procesuālo garantiju kontroliera sadarbības nolīguma III nodaļu, pieejams tīmekļa vietnē: https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/ea81e700-4540-4ae6-b7ab-e56fb9a2d075_en?filename=SIGNED_WA_OLAF-Controller.pdf.

([12]) Iekšējās izmeklēšanas ir izmeklēšanas, kuras *OLAF* veic Eiropas iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās, kas izveidotas saskaņā ar ES līgumiem vai pamatojoties uz tiem. Šādu izmeklēšanu mērķis ir apkarot krāpšanu, piesavināšanos, korupciju un jebkādas citas nelikumīgas darbības, kas ietekmē ES finanšu intereses. Šajā nolūkā *OLAF* izmeklē: i) nopietnus jautājumus, kuri attiecas uz profesionālo pienākumu veikšanu un liecina par ierēdņu vai citu ES darbinieku nolaidību pienākumu pildīšanā un var būt pamats disciplinārlietai vai attiecīgā gadījumā kriminālprocesam, vai ii) līdzīgus pārkāpumus pienākumu pildīšanā, ko izdarījuši iestāžu un struktūru locekļi, biroju un aģentūru vadītāji vai iestāžu, struktūru, biroju vai aģentūru personāla locekļi, uz kuriem neattiecas Civildienesta noteikumi (*OLAF* regulas 1. panta 4. punkts un 4. pants).

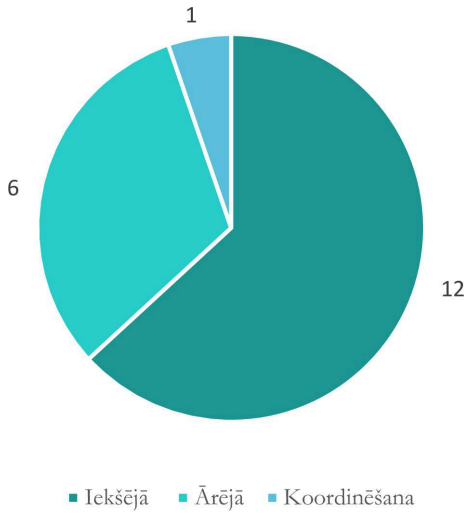
([13]) Ārējās izmeklēšanas ir izmeklēšanas, ko *OLAF* veic saskaņā ar *OLAF* regulas 3. pantu. *OLAF* pilnvaras aptver visus ES izdevumus (t. i., Eiropas strukturālos un investīciju fondus, lauksaimniecības politiku, tiešos izdevumus un ārējo atbalstu) un ievērojamu daļu ES ieņēmumu (bet ne visus) (galvenokārt muitas nodokļus un lauksaimniecības nodokļus).

([14]) Koordinēšanas lietas ir lietas, uz kurām varētu attiekties *OLAF* ārējā izmeklēšana, bet kurās *OLAF* loma aprobežojas ar atbalsta sniegšanu izmeklēšanā, ko veic citi valsts vai ES dienesti. Tas tiek darīts, cita starpā atvieglojot informācijas vākšanu un apmaiņu un nodrošinot operatīvo sinerģiju starp attiecīgajiem valsts un ES dienestiem. Juridiskais pamats ir *OLAF* regulas 12.b pants un nozaru tiesību akti, piemēram, Padomes Regula (EK) Nr. 515/97 (1997. gada 13. marts) par dalībvalstu pārvaldes iestāžu savstarpēju palīdzību un šo iestāžu un Komisijas sadarbību, lai nodrošinātu muitas un lauksaimniecības tiesību aktu pareizu piemērošanu (OV L 82, 22.3.1997., 1. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 608/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par muitas darbu intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanā un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1383/2003 (OV L 181, 29.6.2013., 15. lpp.).

zviedru) (2. attēls). 16 sūdzības iesniedza fiziskas personas, un 3 sūdzības iesniedza juridiskas personas (3. attēls). Daži sūdzības iesniedzēji pārskata gadā iesniedza vairāk nekā vienu sūdzību, tādējādi kopējais to personu skaits, kuras 2025. gadā iesniedza sūdzības, bija 8, proti, 5 fiziskas personas un 3 juridiskas personas (3. attēls). Četras no saņemtajām sūdzībām tika iesniegtas, izmantojot advokāta nodrošinātu pārstāvību.

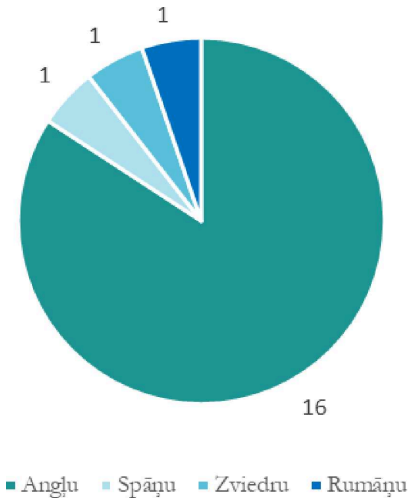
1. attēls

OLAF izmeklēšanas veidi, par kuriem iesniegtas sūdzības 2025. gadā

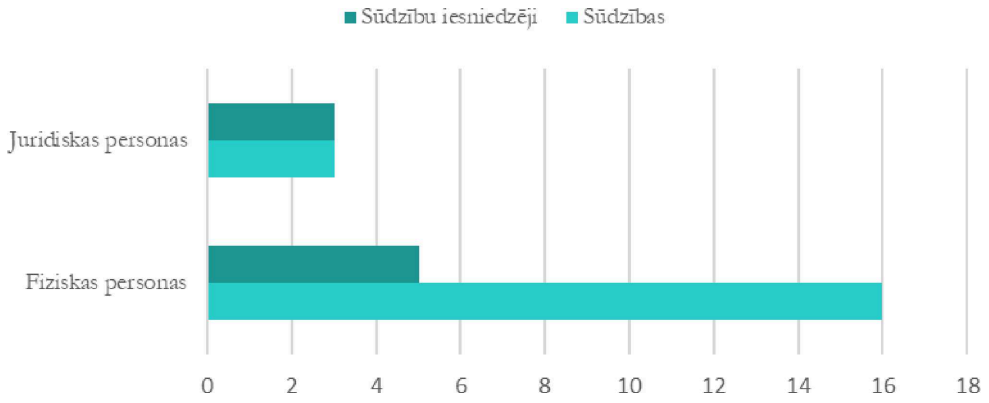
2. attēls

2025. gadā iesniegto sūdzību valodas

3. attēls

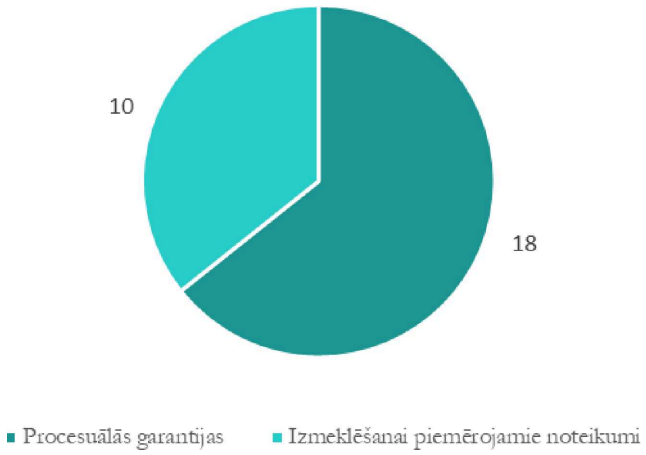
Personas, kas iesniegušas sūdzības, un sūdzību skaits

Vairumā gadījumu sūdzības iesniedzēji atsaucās uz *OLAF* regulas 9. pantā paredzēto procesuālo garantiju un Hartā noteikto pamattiesību pārkāpumiem (4. attēls). Šīs sūdzības attiecās uz iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar: i) nevainīguma prezumpciju un tiesībām uz aizstāvību (Hartas 48. pants), ii) tiesību tikt uzklausītiem un attiecīgo personu tiesību sniegt komentārus par faktiem, kas uz viņiem attiecas, efektīvu īstenošanu (*OLAF* regulas 9. panta 4. punkts), iii) tiesībām tikt informētam (*OLAF* regulas 9. panta 3. punkts), iv) taisnīguma, objektivitātes un neitralitātes principiem izmeklēšanas veikšanā (*OLAF* regulas 9. panta 1. punkts), v) tiesībām uz labu pārvaldību (Hartas 41. pants), vi) tiesībām uz privāto un ģimenes dzīvi (Hartas 7. pants), vii) personas datu aizsardzību un viii) tiesībām saņemt palīdzību no izvēlētās personas (*OLAF* regulas 9. panta 2. punkts) (5. attēls). Sūdzības iesniedzēji arī sūdzējās par noteikumiem, kas piemērojami *OLAF* izmeklēšanām ([15]), it īpaši attiecībā uz: i) digitālās kriminālistikas operāciju veikšanu, ii) noteikumiem par attiecīgo personu identificēšanu un informēšanu, iii) advokāta un klienta saziņas konfidencialitātes ievērošanu, iv) *OLAF* izmeklēšanu darbības jomu, v) *OLAF* lietu pārvaldības sistēmas izmantošanu, vi) nelikumīgu novērošanu, vii) *OLAF* darbinieku darbībām, kas pārsniedz viņu pilnvaras, un viii) *OLAF* izmeklēšanu konfidencialitāti (6. attēls).

4. attēls

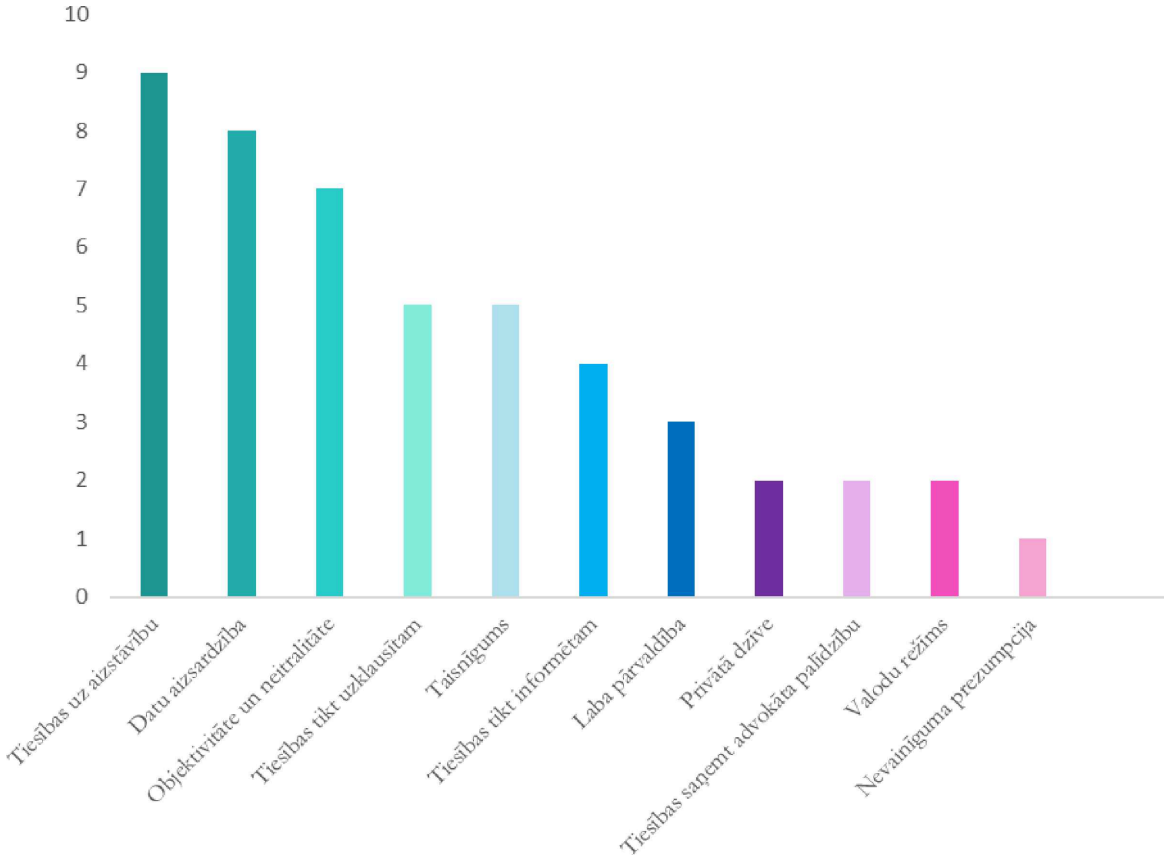
2025. gadā iesniegto sūdzību priekšmets

([15]) Tie ietver noteikumus, kas izklāstīti *OLAF* regulā, kā arī dažādos dokumentos, arī Padomes 1996. gada 11. novembra Regulā (Euratom, EK) Nr. 2185/96 par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienu finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.). Citi vērā ņemami piemēri ir *OLAF* darbiniekiem paredzētās pamatnostādnes par izmeklēšanas procedūrām (*"GIP"*), kas ir spēkā no 2026. gada 1. janvāra un ir pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en, un 2026. gada 15. februāra *OLAF* darbiniekiem paredzētās pamatnostādnes par digitālās kriminālistikas procedūrām (*"DFP"* (*Digital Forensic Procedures*)), kas ir pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/87e5deb1-8a64-42ca-8e08-234355dbe544_en.

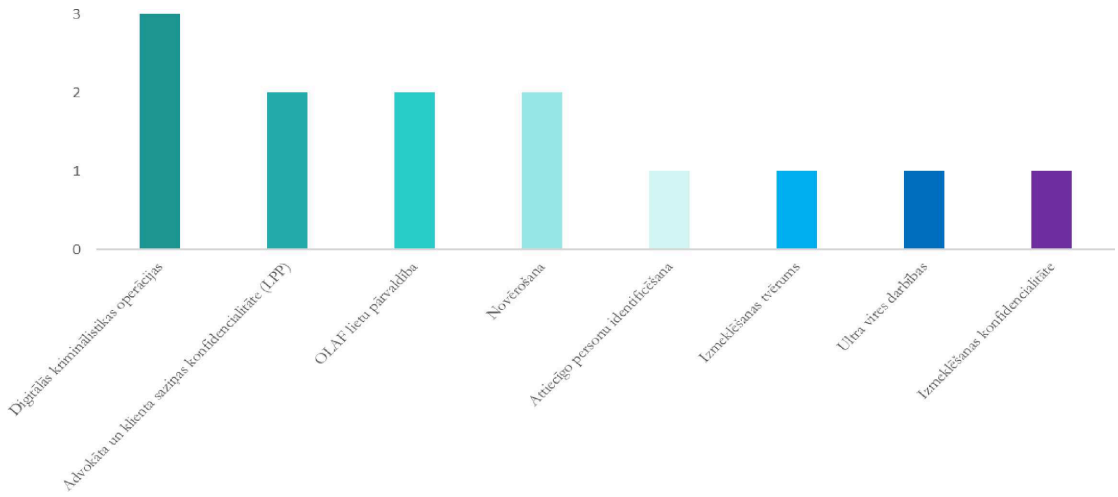
5. attēls

Dažādu apgalvojumu, kas 2025. gadā pausti attiecībā uz procesuālajām garantijām, analīze (ieskaitot pieņemamās un nepieņemamās sūdzības)

6. attēls

Apgalvojumu attiecībā uz izmeklēšanai piemērojamajiem noteikumiem analīze

4. **Procedūras aspekti: efektīvas sūdzību izskatīšanas posmi**

Kontroliere izskata sūdzības **taisnīgi, neatkarīgi un neitrāli**. Procedūra saskaņā ar *OLAF* regulu un Kontroliera īstenošanas noteikumiem ietver šādus posmus: i) sūdzības **pieņemamības** novērtēšanu un ii) sūdzības iesniedzēju izvirzīto **būtisko argumentu** novērtēšanu. Ja kontroliere atkarībā no konkrētajiem jautājumiem konstatē pārkāpumus, viņa var aicināt *OLAF* atrisināt sūdzību (risinājuma priekšlikums) un vajadzības gadījumā sniegt ieteikumu *OLAF*; un iii) jebkurā gadījumā kontroliere pieņem lēmumu par lietas izbeigšanu, informējot sūdzības iesniedzēju par saviem konstatējumiem.

4.1. **Pieņemamība**

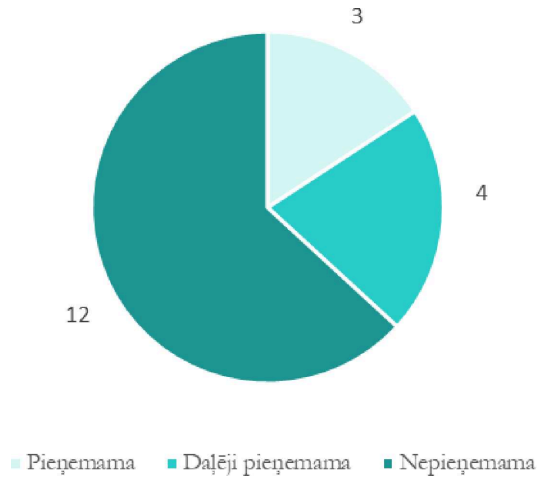
Kontrolierei **10 darba dienu** laikā pēc sūdzības saņemšanas ir jālemj par sūdzības pieņemamību. Pieņemamības nosacījumi ir izklāstīti *OLAF* regulas 9.b panta 1. un 2. punktā un Kontroliera īstenošanas noteikumu 5. pantā. Lai sūdzība būtu pieņemama, tā būtu jāiesniedz **viena mēneša laikā pēc tam, kad sūdzības iesniedzējam ir kļuvuši zināmi attiecīgie fakti**, kas ir procesuālo garantiju vai izmeklēšanas noteikumu iespējamā pārkāpuma pamatā. **Jebkurā gadījumā tā jāiesniedz ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc izmeklēšanas pabeigšanas.**

Pārbaudot sūdzību pieņemamību, kontroliere izmanto pieeju, kas nodrošina gan attiecīgo *OLAF* regulas noteikumu formulējuma, gan mērķu ievērošanu. 2025. gadā kontroliere noteiktajā termiņā novērtēja visu sūdzību pieņemamību. Viņa atzina 3 sūdzības par pieņemamām, 4 – par daļēji pieņemamām un 12 – par nepieņemamām (7. attēls).

Nepieņemamības iemesli bija šādi: i) 10 gadījumos sūdzībās tika izteikti apgalvojumi, kas neietilpst kontroliera pilnvarās, ii) 10 gadījumos kontroliere atzina apgalvojumus par acīmredzami nepamatotiem vai nu tāpēc, ka tie nebija pamatoti ar pierādījumiem ([16]), vai arī pēc būtības ([17]), iii) 10 gadījumos sūdzībās bija atkārtoti apgalvojumi (sk. darbības pārskata 4.1.4. apakšiedaļu), iv) 9 gadījumos sūdzības iesniedzēji nebija ievērojuši 9.b panta 2. punktā noteiktos termiņus un v) 1 gadījumā sūdzību iesniedza persona, kas nav attiecīgā persona (8. attēls).

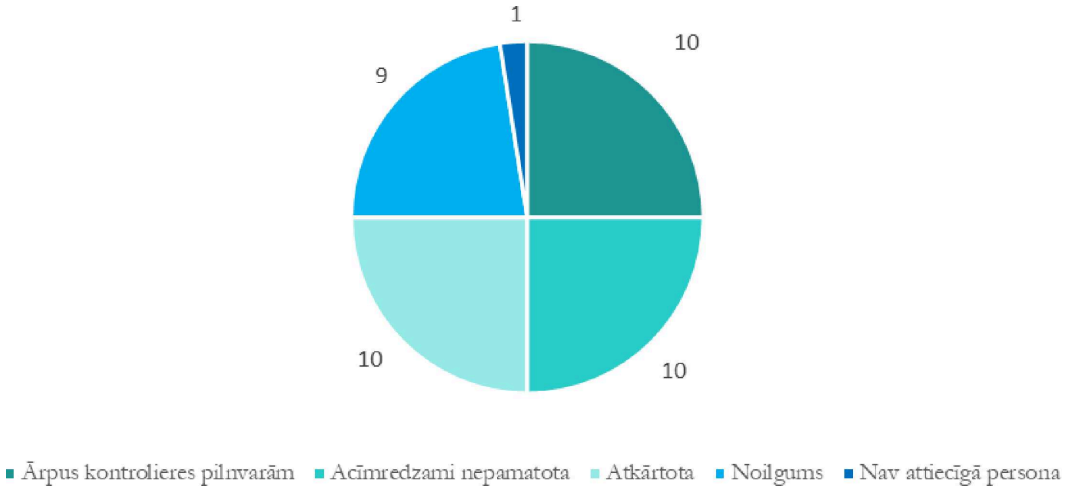
7. attēls

2025. gadā iesniegto sūdzību pieņemamība

8. attēls

Sūdzību, kas iesniegtas 2025. gadā, nepieņemamības iemesli (ieskaitot daļēji pieņemamas sūdzības)

([16]) Ar pierādījumiem nepamatotas sūdzības ietver apgalvojumus, kas nav pamatoti ar skaidriem pierādījumiem vai ir pretrunīgi pēc būtības.

([17]) Acīmredzami nepamatotas sūdzības ir tādas, kas ietver nepārprotami nepatiesus vai nenozīmīgus apgalvojumus.

4.1.1. *Viena mēneša noilguma termiņš sūdzības iesniegšanai*

Arī 2025. gadā pieņemamība joprojām bija svarīgs "vārtzinis" kontrolieres izmantotajā sūdzību izskatīšanas mehānismā. Visos gadījumos, kad sūdzības vai apgalvojumi tika atzīti par nepieņemamiem, kontroliere sīki izskaidroja sūdzības iesniedzējam tiesisko pamatu un sava lēmuma iemeslus. Kā norādīts iepriekš, *OLAF* regulas 9.b panta 2. punktā ir noteikts divkāršs noilguma termiņš sūdzību iesniegšanai kontrolierim. Saskaņā ar šo noteikumu sūdzības ir jāiesniedz vai nu i) viena mēneša laikā pēc tam, kad sūdzības iesniedzējam ir kļuvuši zināmi fakti, kas ir iespējamā pārkāpuma pamatā, vai arī ii) viena mēneša laikā pēc izmeklēšanas pabeigšanas, ja izmeklēšana ir pabeigta. Attiecībā uz pabeigtām izmeklēšanām *OLAF* regulā ir noteikts stingrāks papildu pieņemamības nosacījums: **sūdzībai jābūt iesniegtai ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc izmeklēšanas pabeigšanas neatkarīgi no tā, kad sūdzības iesniedzējs uzzina par attiecīgajiem faktiem** (*OLAF* regulas 9.b panta 2. punkts).

Kontroliere atzīst, ka šis neapšaubāmi ierobežojošais nosacījums attiecībā uz pabeigtām izmeklēšanām ir paredzēts, lai saglabātu gan jebkādas turpmākas procedūras efektivitāti valsts vai ES līmenī, gan viņas pašas risinājumu priekšlikumu un ieteikumu efektivitāti konkrētajā lietā. Kontrolieres ieguldījums pabeigtās lietās nebūtu īpaši noderīgs, jo attiecībā uz tām jau varētu norisināties turpmākas procedūras attiecīgajās valsts vai ES iestādēs. Kontroliere norāda, ka šādos retos gadījumos attiecīgās personas var iesniegt sūdzības tikai šajās iestādēs, izmantojot pieejamos tiesiskās vai administratīvās aizsardzības līdzekļus.

Neraugoties uz funkcionālo pamatojumu, dažos gadījumos absolūtais viena mēneša noilguma termiņš, kas piemērojams pabeigtai izmeklēšanai, var radīt bažas par juridisko noteiktību un taisnīgumu ([18]). Tas ir īpaši problemātiski, ņemot vērā to, ka *OLAF* regulā pašlaik nav noteikts, ka *OLAF* ir jāinformē attiecīgās personas par precīzu datumu, kurā tiek pabeigta izmeklēšana, kas saistīta ar konstatējumiem, kuri vērsti pret šīm personām. Līdz ar to viena mēneša noilguma termiņš var sākties bez attiecīgās personas ziņas, kas praksē varētu liegt tai efektīvu piekļuvi sūdzību izskatīšanas mehānismam.

Vienā no 2025. gadā iesniegtajām sūdzībām kontroliere saskārās tieši ar šādu situāciju, un viņai bija jāpanāk līdzsvars starp *OLAF* regulas 9.b panta 2. punktā noteikto pieņemamības prasību stingru piemērošanu (kā rezultātā sūdzība tiktu atzīta par nepieņemamu noilguma dēļ) un Hartas 41. pantā nostiprinātajiem vispārējiem taisnīguma un labas pārvaldības principiem.

Minētajā lietā *OLAF* bija informējis sūdzības iesniedzēju par iespēju iesniegt sūdzību kontrolierei tikai pēc tam, kad jau bija pagājis viena mēneša termiņš sūdzības iesniegšanai. **Tāpēc kontroliere uzskatīja, ka, ņemot vērā lietas ārkārtas apstākļus, *OLAF* regulas 9.b panta 2. punkta pēdējā ievilkuma automātiska piemērošana apdraudētu** Hartas 41. pantā garantētos taisnīguma un labas pārvaldības principus. Kontroliere secināja, ka tad, kad *OLAF* informēja sūdzības iesniedzēju par iespēju iesniegt sūdzību kontrolierei, tas paredzēja, ka šī paziņojuma sniegšana būs uzskatāma par noilguma termiņa sākumu. Tā bija vienīgā interpretācija, kas nepadarītu *OLAF* regulas 9.b panta 2. punktu neefektīvu, vienlaikus nodrošinot, ka praksē sūdzības iesniedzējam netiek liegta piekļuve sūdzību izskatīšanas mehānismam. Līdz ar to sūdzība tika atzīta par pieņemamu.

Ņemot to vērā, kontroliere ir norādījusi, ka stingrais termiņš sūdzību iesniegšanai (it īpaši, bet ne tikai pabeigtas izmeklēšanas gadījumā) **ir jautājums, kas rūpīgi jāaplūko, veicot *OLAF* regulas** ([19]) **izvērtējumu un iespējamo turpmāko pārskatīšanu**.

([18]) Sk. procesuālo garantiju kontrolieres 2022. gada darbības pārskatu (OV C 248, 13.7.2023., 1. lpp.), 3.3.1. apakšiedaļu, procesuālo garantiju kontrolieres 2023. gada darbības pārskatu (OV C, C/2024/5673, 23.9.2024.), 4.1. iedaļu un procesuālo garantiju kontrolieres 2024. gada darbības pārskatu (OV C, C/2025/4511, 7.8.2025.), 4.1. iedaļu.

([19]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, kas ir pieejams tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/3c7a4446-920f-4cdb-92a3-f465e766a30e_en?filename=Annex%20-%20CTR%20Opinion%20on%20evaluation.pdf, 9. un 16. priekšlikumu.

4.1.2. *Sūdzības, kas neietilpst kontroliera pilnvarās*

OLAF ikdienas darbs ir saistīts ar liela apjoma personas datu, tai skaitā sensitīvu datu, apstrādi. *OLAF* var veikt arī izmeklēšanas darbības, piemēram, digitālās kriminālistikas operācijas, kuras no personas datu aizsardzības viedokļa varētu uzskatīt par traucējošām. Tāpēc nav pārsteidzoši, ka 2025. gadā daudzi sūdzību iesniedzēji izvirzīja apgalvojumus par viņu tiesībām uz personas datu aizsardzību, ko garantē Hartas 8. pants un Regula (ES) 2018/1725 ("ES Datu aizsardzības regula") ([20]).

Kā kontroliere jau iepriekš ir norādījusi ([21]), lai gan viņas pilnvaras ietver arī pārbaudi attiecībā uz to, vai *OLAF* ievēro pamattiesības, **ES darbojas neatkarīga uzraudzības iestāde – Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs** ("EDAU"), kam ir virkne pienākumu saistībā ar tiesībām uz privātumu un datu aizsardzību. ES Datu aizsardzības regulas 52. pantā ir noteikts, ka EDAU ir atbildīgs par šīs regulas un jebkura cita Savienības tiesību akta, kas attiecas uz fizisku personu pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību, piemērošanas uzraudzību un nodrošināšanu attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic ES iestāde vai struktūra. Tā kā ES ir izveidojusi **specializētu iestādi, lai nodrošinātu pamattiesības uz personas datu aizsardzību**, sūdzības par iespējamiem datu aizsardzības noteikumu pārkāpumiem izskata šī iestāde (EDAU), nevis kontroliere. Saskaņā ar šiem noteikumiem jebkura persona var iesniegt sūdzību EDAU divu gadu laikā no dienas, kad tai kļuvuši zināmi fakti, uz kuriem balstās sūdzība. Pārredzamības labad kontroliere īstenošanas noteikumos iekļāva atbilstošu noteikumu, lai atspoguļotu šo kompetenču sadalījumu ([22]).

Lai gan kontroliere neizskatīs apgalvojumus, kas saistīti tikai ar ES Datu aizsardzības regulas interpretāciju un piemērošanu, viņa ņems vērā ar privātumu un datu aizsardzību saistītos aspektus, novērtējot *OLAF* darbības vispārējo atbilstību procesuālajām garantijām.

4.1.3. *Tiesvedībā izskatāmās lietas*

Pārskata gadā kontroliere izskatīja sūdzību, kurā bija izvirzīti fakti, kas vēl nebija izskatīti tiesvedībā Vispārējā tiesā. Īstenošanas noteikumu 6. pantā ir noteikts, ka kontrolierei lieta ir jāizbeidz, ja viņa uzzina, ka **sūdzībā norādītie fakti ir vai ir bijuši tiesvedības priekšmets**. Attiecīgi, tāpat kā 2023. gadā ([23]), kontroliere izbeidza sūdzības izskatīšanu saistībā ar apgalvojumiem, kas bija izskatīšanā Vispārējā tiesā, un pieņēma izskatīšanai pārējos apgalvojumus.

Šī lieta izgaismoja likumdošanas nepilnību *OLAF* regulā, kurā nav skaidru noteikumu par mijiedarbību starp sūdzību izskatīšanas mehānismu un tiesvedību valstu vai ES tiesās. Šis trūkums rada nenoteiktību gan sūdzību iesniedzējiem, gan administrācijai par to, kā sūdzības būtu jāizskata, ja par to pamatā esošajiem jautājumiem jau notiek tiesvedība. Tā kā sūdzību izskatīšanas mehānisms ir paredzēts, lai papildinātu, nevis noritētu paralēli tiesvedībai, kas ierosināta tiesu iestādēs, piemēram, Vispārējā tiesā vai EST, šāda skaidri izteikta noteikuma neesība *OLAF* regulā nozīmē, ka vienu un to pašu jautājumu vienlaikus varētu izskatīt gan kontroliere, gan tiesu iestāde. Šāda dublēšanās varētu novest pie nekonsekventiem faktu novērtējumiem.

Šo iemeslu dēļ kontroliere ir aicinājusi ES likumdevējus grozīt *OLAF* regulas 9.b pantu, lai iekļautu skaidru pienākumu kontrolierei izbeigt lietu, kuras pamatā esošais jautājums tiek izskatīts valstu vai ES tiesās ([24]).

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK, PE/31/2018/REV/1 (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

([21]) Sk. procesuālo garantiju kontrolieres 2022. gada darbības pārskata 3.3.2. apakšiedaļu.

([22]) Īstenošanas noteikumu 5. panta 3. punktā noteikts: "*Kontrolieris par nepieņemamām atzīst arī visas sūdzības, kurās izvirzīti jautājumi, kas ir Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja (EDAU) kompetencē, proti, sūdzības, kas attiecas uz Regulas (ES, Euratom) 2018/1725 piemērošanu un pamattiesību uz personas datu aizsardzību ievērošanu.*"

([23]) Sk. procesuālo garantiju kontrolieres 2023. gada darbības pārskatu, *op. cit.*, 4.3. iedaļu.

([24]) Sk. kontrolieres atzinumu par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 19. priekšlikumu.

4.1.4. *Sarakstes pārtraukšana saistībā ar atkārtotām sūdzībām*

Kontroliere pārskata gadā nesaskārās ar sūdzībām, kurās būtu aizskaroši formulējumi. Tomēr viņa saskārās ar situācijām, kad sūdzības iesniedzēji atkārtoti iesniedza sūdzības, izvirzot tos pašus apgalvojumus, kaut arī šie jautājumi jau bija izskatīti, pieņemot pamatotu lēmumu par sūdzības nepieņemamību vai galīgo lēmumu pēc būtības. Kontroliere arī izskatīja gadījumus, kad sūdzības iesniedzēji iesniedza lielu skaitu sūdzību par jautājumiem, kas ir maznozīmīgi vai nav būtiski *OLAF* izmeklēšanām. Šādi rīcības modeļi var novirzīt sūdzību izskatīšanas mehānismu no tā galvenā mērķa, proti, efektīvas pamattiesību un procesuālo garantiju aizsardzības personām, uz kurām attiecas *OLAF* izmeklēšanas. Šāda prakse var arī radīt nesamērīgu administratīvo slogu gan kontrolierei, gan sekretariātam, un tas prasa atvēlēt laiku un resursus jautājumiem, kas būtiski neveicina to tiesību aizsardzību, kuru nodrošināšanai šis mehānisms ir paredzēts. Tāpēc ir būtiski nodrošināt, ka sūdzību procedūra joprojām ir vērsta uz pamatotām un būtiskām sūdzībām, lai saglabātu tās efektivitāti un uzticamību.

Kontroliere norāda, ka *OLAF* regulā nav skaidri ietverts noteikums, kas ļautu viņai atzīt sūdzības par aizskarošām un/vai atkārtotām. Lai novērstu šo nepilnību, **kontroliere** Īstenošanas noteikumu 5. panta 4. punktā ir noteikusi iekšējo procedūru un **izstrādājusi administratīvo praksi, kuras mērķis ir mazināt sūdzību izskatīšanas mehānisma iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu**. Šī prakse ietver sūdzības kā jaunas sūdzības reģistrēšanu un oficiāla lēmuma par nepieņemamību izdošanu ar pirmo brīdinājumu sūdzības iesniedzējam, norādot, ka jebkāda turpmāka saziņa vai sūdzības par šo jautājumu tiks uzskatītas par atkārtotām un vairs netiks izskatītas. Tajā pašā lēmumā sūdzības iesniedzējs tiek informēts arī par to, ka sarakste par šo jautājumu tiks pārtraukta saskaņā ar Komisijas Labas administratīvās prakses kodeksu ([25]). **Visi papildu iesniegumi vai sūdzības, ko sūdzības iesniedzējs turpina iesniegt par to pašu jautājumu, tiks uzskatīti par ļaunprātīgiem**.

2025. gadā bija **4 gadījumi**, kad sūdzības iesniedzēji izvirzīja apgalvojumus par jautājumiem, kurus kontroliere jau bija risinājusi, pieņemot pamatotu lēmumu par nepieņemamību vai galīgo lēmumu pēc būtības. Rezultātā, ievērojot iepriekš izklāstīto administratīvo praksi, **kontroliere pieņēma lēmumu pārtraukt saziņu par šiem jautājumiem**.

4.2. **Abu pušu uzklausīšana**

Pēc sākotnējā sūdzību novērtējuma pabeigšanas kontroliere aicināja *OLAF* paust savu viedokli par 7 sūdzībām, kas atzītas par pieņemamām vai daļēji pieņemamām. Pēc tam kontroliere nosūtīja *OLAF* atbildes sūdzības iesniedzējiem un aicināja viņus komentēt *OLAF* viedokli.

Pamatā kontroliere cenšas pēc iespējas pilnīgāk īstenot **abpusējas uzklausīšanas principu**. Tādējādi visām pusēm tika dota iespēja izklāstīt savu viedokli un iesniegt pamatojošus dokumentus. Pamatā tās arī tika informētas par otras puses sniegto informāciju, un tām bija iespēja to komentēt. Tomēr pienācīgi pamatotos gadījumos kontroliere nolēma atkāpties no šā principa un saskaņā ar Kontroliera īstenošanas noteikumu 7. panta 2. punktu atļāva *OLAF* iesniegto informāciju uzskatīt par konfidenciālu. Konkrēti, kontroliere piemēroja šo klauzulu, lai aizsargātu attiecīgo izmeklēšanu konfidencialitāti un efektivitāti gadījumos, kad *OLAF* atbildes atklātu tā darba metodes, liegtu tam vākt nepieciešamos pierādījumus vai pat apdraudētu vispārējo izmeklēšanas stratēģiju. Šādos gadījumos kontroliere vienojās ar *OLAF*, ka tas nodrošinās: i) *OLAF* atbilžu nekonfidenciālu versiju, ko nosūtīt sūdzības iesniedzējam, lai sūdzības iesniedzējs varētu saprast iemeslus, kas ir *OLAF* rīcības pamatā, un tādējādi varētu apstrīdēt *OLAF* atbildi un sniegt pretargumentus, un ii) konfidenciālu, detalizētāku versiju, lai sīkāk paskaidrotu iemeslus, ko *OLAF* minēja nekonfidenciālajā versijā. Šis līdzsvarotais risinājums ļāva kontrolierei veikt rūpīgu visu attiecīgo lietu novērtējumu, vienlaikus izpildot savu **pienākumu nodrošināt *OLAF* izmeklēšanas konfidencialitāti**. Šī prakse tagad ir oficiāli noteikta sadarbības nolīguma ([26]) 10. pantā.

Tāpēc, lai gan sūdzības iesniedzējiem nav tiesību saņemt visu informāciju, viņi var paļauties uz to, ka kontroliere lietu izskata neatkarīgi un rūpīgi.

([25]) Sk. Komisijas Lēmumu (ES) 2024/3083 (2024. gada 4. decembris), ar ko izveido Labas administratīvās prakses kodeksu, kas Eiropas Komisijas darbiniekiem jāievēro attiecībās ar sabiedrību (OV L, 2024/3083, 5.12.2024.).

([26]) Sk. 10. zemsvītras piezīmi.

4.3. **Uzaicinājums atrisināt sūdzību**

Vienā no pieņemamajām lietām, par kurām 2025. gadā tika pieņemts lēmums, kontroliere aicināja *OLAF* rīkoties, lai atrisinātu sūdzību saskaņā ar *OLAF* regulas 9.b panta 3. punktu. Minētajā lietā sūdzības iesniedzējs bija paudis bažas par *OLAF* taisnīgumu un neitralitāti izmeklēšanas veikšanā, it īpaši konkrētas pierādījumu vākšanas darbības laikā sūdzības iesniedzēja birojā ([27]). Izskatot lietas materiālus, kuriem kontrolierei bija īpaša piekļuve ([28]), un pušu iesniegumus, kontroliere konstatēja pārkāpumus attiecībā uz: i) **tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību** saskaņā ar Hartas 7. pantu un ii) **tiesībām uz labu pārvaldību** saskaņā ar Hartas 41. pantu saistībā ar tiesībām uz taisnīgu, cieņpilnu un pieklājīgu attieksmi visā izmeklēšanas procesā.

Tāpēc kontroliere ierosināja *OLAF* veikt konkrētus pasākumus, lai atrisinātu sūdzību. Jo īpaši kontroliere aicināja *OLAF* cita starpā izslēgt no jebkādas turpmākas iesaistes *OLAF* izmeklēšanā tos *OLAF* darbiniekus, kuri bija pārkāpuši sūdzības iesniedzēja tiesības. Kontroliere arī aicināja *OLAF* nosūtīt sūdzības iesniedzējam oficiālu vēstuli, kurā tiktu atzīti izmeklēšanas gaitā konstatētie pārkāpumi un sīki izklāstīti pasākumi, kas veikti šo trūkumu novēršanai. *OLAF* pilnībā īstenoja visus risinājuma priekšlikumus, un kontroliere to atzina par apmierinošu, un pēc tam slēdza lietu, nesniedzot ieteikumu.

4.4. **Lēmumi par lietas izbeigšanu**

Līdz 2025. gada beigām kontroliere bija pieņēmusi **lēmumu par lietas izbeigšanu attiecībā uz 6 sūdzībām**: 1 sūdzību no 2024. gada un 5 sūdzībām (pieņemamām un daļēji pieņemamām), kas iesniegtas 2025. gadā ([29]).

Kontroliere novērtēja dažādus apgalvojumus un turpināja pilnveidot sūdzību novērtēšanas konceptuālo satvaru. Turklāt gandrīz četri darbības gadi ir parādījuši, cik svarīgs ir kontrolieres novērtējums, proti, lēmuma par lietas izbeigšanu mērķis nav tikai **aicināt *OLAF* novērst nepilnības izmeklēšanā**, ja tiek konstatēti pārkāpumi. Tas arī **stiprina *OLAF* izmeklēšanu leģitimitāti un sniedz sūdzību iesniedzējiem iespēju gūt vērtīgu pieredzi** gadījumos, ja kontroliere pēc abu pušu uzklausīšanas un rūpīgas juridiskas novērtēšanas nekonstatē nekādus pārkāpumus.

Kontroliere 5 sūdzībās nekonstatēja procesuālo garantiju un sūdzības iesniedzēju tiesību pārkāpumu. Atlikušajā sūdzībā kontroliere lietu izbeidza pēc tam, kad *OLAF* bija sniedzis pozitīvu atbildi uz viņas aicinājumu atrisināt sūdzību saskaņā ar *OLAF* regulas 9.b panta 3. punktu (t. i., risinājuma priekšlikumu). Lai gan piecos citos gadījumos konkrētajos lietas apstākļos pārkāpums netika konstatēts, kontroliere identificēja praksi, kas tomēr varētu radīt bažas, ja tā tiktu atkārtota citos kontekstos. Šādos gadījumos kontroliere vērsa *OLAF* uzmanību uz šiem aspektiem, lēmumā par lietas izbeigšanu izmantojot *obiter dicta* (papildu piezīmes).

Šajās *obiter dicta* kontroliere aicināja *OLAF* ņemt vērā attiecīgos apsvērumus, veicot turpmākās izmeklēšanas, un attiecīgā gadījumā apsvērt iespējamos pielāgojumus tā praksē. Šī pieeja ļauj kontrolierei ne tikai novērtēt atbilstību atsevišķos gadījumos, bet arī veicināt *OLAF* izmeklēšanas prakses pastāvīgu uzlabošanu, lai novērstu iespējamus procesuālo garantiju pārkāpumus attiecīgajām personām līdzīgās situācijās nākotnē. Kā sīkāk paskaidrots šā darbības pārskata 8. iedaļā, vairākos lēmumos, tostarp *obiter dicta*, izstrādātā juridiskā argumentācija ir tieši izmantota, lai veiktu grozījumus *OLAF* darbiniekiem paredzētajās pamatnostādnēs par izmeklēšanas procedūrām (“*GIP*”), tādējādi paplašinot atsevišķu lietu ietekmi ārpus to tiešā faktiskā konteksta.

Kontrolierei bija arī iespēja vērst *OLAF* uzmanību uz to, cik svarīgi ir uzturēt skaidru saziņu ar sūdzību iesniedzējiem un konsekventi izmantot *OLAF* regulas oficiālo valodu versijās ietverto terminoloģiju saziņā citās valodās, kas nav angļu valoda.

([27]) Sīkāku informāciju par sūdzības būtību sk. 5.1.2. apakšiedaļā un 5.2. iedaļā zemāk.
([28]) Sk. 9. zemsvītras piezīmi.
([29]) Kontroliere atzina par pieņemamām 7 sūdzības, kas iesniegtas 2025. gadā. Tomēr tajā pašā gadā viņa pieņēma lēmumus par lietas izbeigšanu pēc būtības attiecībā uz piecām no tām. Kā minēts iepriekš 2. iedaļā, 2026. gada pirmajā pusē tika pieņemts lēmums par divām atlikušajām pieņemamajām sūdzībām.

Turklāt, kā sīkāk paskaidrots turpmāk tekstā, kontroliere spēja palīdzēt precizēt procesuālo garantiju un attiecīgo personu pamattiesību piemērošanu, ja *OLAF* izmeklēšanas gaitā tika iegūti jauni pierādījumi par iespējamu noziedzīgu rīcību, kas ir Eiropas Prokuratūras ("*EPPO*") kompetencē. Kontroliere jo īpaši izvērtēja mijiedarbību starp iespēju sniegt komentārus saskaņā ar *OLAF* regulas 9. panta 4. punktu un *OLAF* regulas 12.c panta 7. punktā paredzētā izņēmuma piemērojamību situācijās, kad *OLAF* ziņo *EPPO* par iespējamu noziedzīgu rīcību.

5. **Saturiski aspekti: kontrolieres galveno konstatējumu pārskats**

Kontroliere 2025. gadā izskatīja dažādus sūdzības iesniedzēju izvirzītos argumentus par procesuālajām garantijām un *OLAF* izmeklēšanām piemērojamajiem noteikumiem. Pateicoties kontrolieres īpašajai piekļuvei attiecīgo izmeklēšanu lietas materiāliem, viņa varēja novērtēt katru sūdzību, pamatojoties uz visiem pieejamajiem pierādījumiem un informāciju.

Kontroliere uzskata, ka konceptuālais satvars, kas pakāpeniski tiek veidots ar viņas lēmumiem par lietas izbeigšanu, nodrošina skaidrus norādījumus *OLAF* izmeklēšanas darbībām gan risinājumu priekšlikumu, gan *obiter dicta* veidā.

Saskaņā ar konfidencialitātes principu kontroliere nevar izpaust *OLAF* izmeklēšanas būtību. Ievērojot šo principu, nākamajā iedaļā kontroliere sniedz pārskatu par pārliecinošākajiem sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem argumentiem un to, kā viņa tos risināja.

5.1. **Tiesības uz aizstāvību**

Tāpat kā 2024. gadā, tiesību uz aizstāvību pārkāpums *OLAF* izmeklēšanā bija visbiežāk izvirzītais apgalvojums, kas kontrolierei bija jānovērtē pārskata gadā. Izvirzīto pamatojošo argumentu daudzveidība ļāva kontrolierei izvērtēt daudzas šo būtisko procesuālo tiesību nianses.

5.1.1. *Tiesības tikt informētam*

Vienā gadījumā sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka *OLAF* ir pārkāpis ***OLAF* regulas 9. panta 3. punktu**, **nesniedzot tam informāciju par izmeklēšanas posmu**. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka labas pārvaldības vispārējie principi paredz, ka ikvienai personai, uz kuru attiecas *OLAF* izmeklēšana, ir jāsniedz vismaz minimāla informācija par izmeklēšanas gaitu.

Kontroliere izmantoja iespēju precizēt *OLAF* regulas 9. panta 3. punkta darbības jomu un tiesības, ko tas piešķir attiecīgajām personām. Vispirms viņa norādīja, ka šis noteikums paredz *OLAF* pienākumu informēt Savienības iestādes ierēdni vai darbinieku par to, ka viņš var būt personīgi iesaistīts pārkāpumā, ja vien tas nekaitē izmeklēšanas norisei. Šajā ziņā 9. panta 3. punktā ir noteikts, ka, "*tiklīdz izmeklēšana atklāj, ka kāds ierēdnis, cits darbinieks, iestādes vai struktūras loceklis, biroja vai aģentūras vadītājs vai personāla loceklis var būt attiecīgā persona, minēto ierēdni, citu darbinieku, iestādes vai struktūras locekli, biroja vai aģentūras vadītāju vai personāla locekli par to informē*". Tāpat *GIP* 28. panta 1. punktā ir noteikts, ka *OLAF* ir pienākums "*informēt Eiropas Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru locekļus, ierēdņus vai citus darbiniekus, tiklīdz tie ir identificēti kā attiecīgā persona*" ([30]).

([30]) Izmeklēšanas, attiecībā uz kurām kontroliere 2025. gadā izskatīja sūdzības, tika veiktas saskaņā ar 2021. gada *OLAF* darbiniekiem paredzētajām pamatnostādnēm par izmeklēšanas procedūrām ("2021. gada *GIP*"), kas pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/3dc10699-df07-4782-ae0d-232cd698286c_en?filename=gip_2021_en.pdf. *GIP* vēlāk tika grozītas un aizstātas ar jaunu versiju, kas stājās spēkā 2026. gada 1. janvārī ("2026. gada *GIP*") un ir pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en?filename=gips-2026_en.pdf. Lai pieņemtu uz nākotni vērstu pieeju un atvieglotu lasītāja izpratni par tiesisko regulējumu, ko pašlaik piemēro *OLAF* izmeklēšanām, un kontrolieres interpretāciju par to, šajā gada ziņojumā ir pielāgotas atsauces uz 2021. gada *GIP*, kas sākotnēji bija iekļautas kontrolieres lēmumos, lai tā vietā atsauktos uz attiecīgajiem 2026. gada *GIP* noteikumiem. Šajā lietā kontroliere savā lēmumā atsaucās uz attiecīgajiem 2021. gada *GIP* noteikumiem, bet kontrolieres izdarītie paziņojumi un secinājumi ir vienlīdz piemērojami arī attiecīgajiem 2026. gada *GIP* noteikumiem. 2021. gada *GIP* 9. panta 2. punktā, izmantojot līdzīgu formulējumu, bija paredzēts, ka "*izmeklēšanas nodaļa pēc iespējas ātrāk informē Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru locekļus, ierēdņus vai citus darbiniekus par viņu iespējamo saistību ar uzsāktu izmeklēšanu*".

Kontroliere arī norādīja, ka personas tiesības tikt informētai par tās kā attiecīgās personas statusu ir skaidri atzītas tikai saistībā ar iekšējo izmeklēšanu. Savukārt *OLAF* regulā personām, uz kurām attiecas ārējā izmeklēšana, nav skaidri piešķirtas tiesības tikt informētām, tādējādi nav skaidri noteikts precīzs paziņošanas laiks un veids.

Kontroliere norādīja, ka lietā *LA International Cooperation Srl / Komisija* ([31]) Vispārējā tiesa apstiprināja savu iepriekšējo judikatūru lietā *Oikonomopoulos/Komisija* ([32]), nospriežot, ka *OLAF* regulas 9. panta 3. punktā noteiktais pienākums informēt attiecīgo personu saistībā ar *OLAF* izmeklēšanu **attiecas arī uz ārējām izmeklēšanām**. Saskaņā ar minēto judikatūru, ja ārējās izmeklēšanas gaitā kļūst skaidrs, ka tā var attiekties uz fizisku vai juridisku personu, minētā fiziskā vai juridiskā persona būtu jāinformē par tās kā attiecīgās personas statusu, ar noteikumu, ka minētais paziņojums nekaitē izmeklēšanas norisei vai jebkādām izmeklēšanas procedūrām, kas ir valsts tiesu iestādes kompetencē.

Saskaņā ar Vispārējās tiesas judikatūru kontroliere apgalvoja, ka *OLAF* regulā būtu skaidri jāatzīst **ārējā izmeklēšanā** iesaistīto personu tiesības *pēc iespējas ātrāk* tikt informētām par viņu kā attiecīgo personu statusu. Attiecīgi savā atzinumā par *OLAF* regulas piemērošanas un ietekmes novērtējumu kontroliere ierosināja grozīt 9. panta 3. punktu saskaņā ar spēkā esošo ES tiesu judikatūru ([33]).

Tomēr kontrolieres analizētajā konkrētajā gadījumā sūdzības iesniedzējs nekoncentrējās uz to, vai viņš ir informēts par savu attiecīgās personas statusu. Gluži pretēji, sūdzības iesniedzēja apgalvojumi attiecās uz viņa tiesībām tikt informētam par izmeklēšanas gaitu. Šajā sakarā kontroliere norādīja, ka ***OLAF* regula nepiešķir tiesības tikt informētam par precīzu notiekošas izmeklēšanas posmu vai gaitu** vai par *OLAF* veiktajām izmeklēšanas darbībām. Rezultātā kontroliere konstatēja, ka sūdzības iesniedzēja apgalvojums nav pamatots.

5.1.2. *Tiesības saņemt paša izvēlētas personas palīdzību*

Divās sūdzībās kontroliere pievērsās jautājumam par attiecīgās personas tiesībām saņemt palīdzību no tās izvēlētas personas un tiesībām neliecināt pret sevi saistībā ar iekšējo izmeklēšanu. Abos gadījumos sūdzības iesniedzēji apgalvoja, ka *OLAF* viņiem nav sniedzis pietiekamus paskaidrojumus par viņu tiesībām uz aizstāvību, it īpaši par viņu tiesībām uz advokāta palīdzību un tiesībām neliecināt pret sevi, sākot pārbaudi iestādes, struktūras, biroja vai aģentūras (ISBA) telpās. Abos gadījumos kontroliere atzina, ka **attiecībā uz iekšējām izmeklēšanām *OLAF* regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā nav skaidras atsauces uz attiecīgās personas tiesībām uz advokāta palīdzību pārbaudes laikā**. Tāpat tajā nav minētas attiecīgās personas tiesības tikt informētai par pārbaudi, ko *OLAF* veicis tās telpās. Proti, 4. panta 2. punkta a) apakšpunkts piešķir *OLAF* tiesības "*tūlīt un bez brīdinājuma piekļūt jebkurai būtiskai ar izmeklējamo lietu saistītai informācijai un datiem* (..) *kas ir iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru rīcībā, un to telpām*". Turklāt *GIP* ([34]) 47. panta 1. punktā ir precizēts, ka *OLAF* var veikt pārbaudes telpās "*jebkurā brīdī izmeklēšanas laikā*".

No piemērojamā tiesiskā regulējuma izriet, ka **attiecīgās personas vai tās advokāta klātbūtne nav priekšnoteikums *OLAF* veiktās telpu pārbaudes likumībai**. Vajadzības gadījumā *OLAF* var veikt pārbaudi pat attiecīgās personas prombūtnē ar nosacījumu, ka klāt ir cits attiecīgās ES ISBA darbinieks vai apsardzes darbinieks. Tādējādi *OLAF* nav skaidra pienākuma saskaņā ar *OLAF* regulu informēt personas, uz kurām attiecas iekšējā izmeklēšana, par iespēju saņemt advokāta palīdzību viņu biroja pārbaudes laikā.

([31]) Sk. 2022. gada 29. jūnija spriedumu, *LA International Cooperation Srl / Komisija*, T-609/20, ECLI:EU:T:2022:407, 22. un 23. punktu.
([32]) Sk. 2016. gada 20. jūlija spriedumu, *Oikonomopoulos/Komisija*, T-483/13, ECLI:EU:T:2016:421, 229. un 230. punktu.
([33]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 3. priekšlikumu.
([34]) Kā paskaidrots 29. zemsvītras piezīmē, kontroliere lēmumā atsaucās uz attiecīgajiem 2021. gada *GIP* noteikumiem, bet kontrolieres izdarītie paziņojumi un secinājumi ir vienlīdz piemērojami arī attiecīgajiem 2026. gada *GIP* noteikumiem. Šajā gadījumā kontroliere norāda, ka 2021. gada *GIP* 17. panta 1. un 4. punkts būtībā atbilst 2026. gada *GIP* 47. pantam.

Šajos konkrētajos gadījumos kontroliere secināja, ka *OLAF* nav pārkāpis sūdzības iesniedzēju tiesības uz aizstāvību un ir rīkojies saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu. Turklāt no lietas materiāliem un lietas dalībnieku apsvērumiem abās lietās izrietēja, ka praksē sūdzības iesniedzēji varēja efektīvi īstenot savas tiesības uz aizstāvību un to arī darīja.

Tomēr kontroliere uzskatīja, ka, lai gan *OLAF* regulā nav paredzētas formālas tiesības uz juridisko palīdzību saistībā ar *OLAF* pārbaudi ISBA telpās, tā arī neaizliedz attiecīgajām personām saņemt advokāta palīdzību. Abos gadījumos kontroliere uzskatīja, ka OLAF nevar liegt attiecīgajai personai lūgt vai saņemt juridisko palīdzību, tāpēc persona **saglabā iespēju jebkurā brīdī** šādu pārbaužu laikā **konsultēties ar advokātu**. Tomēr šī iespēja nedrīkst būt par šķērsli *OLAF* pārbaudes veikšanai ([35]).

Turklāt kontroliere uzsvēra, ka, lai gan piemērojamais tiesiskais regulējums nenosaka konkrētu veidu, kādā *OLAF* ir jāpaziņo par šīm tiesībām, viņa uzskata, ka, **ņemot vērā to būtisko nozīmi, informācija par attiecīgajām personām piešķirtajām pamattiesībām un procesuālajām garantijām būtu jāpaziņo rakstiski saskaņā ar labu administratīvo praksi**. Turklāt, pat ja *OLAF* regulā nav ietverta oficiāla prasība, kontroliere mudināja *OLAF* ieviest praksi **pārbaužu laikā skaidri informēt attiecīgās personas, ka tās joprojām var brīvi lūgt juridiskas konsultācijas, ja to vēlas** ([36]).

5.1.3. *Iespēja komentēt* OLAF *konstatētos faktus*

Saskaņā ar *OLAF* regulas 9. panta 4. punktu pēc izmeklēšanas pabeigšanas un pirms tiek sagatavoti secinājumi, kuros minēts attiecīgās personas vārds, *OLAF* minētajai personai dod iespēju komentēt faktus, kas uz viņu attiecas. Regulas 9. panta 4. punktā ir sīkāk precizēts, kā šī iespēja ir piešķirama, t. i., sniedzot faktu kopsavilkumu.

Iespēja komentēt *OLAF* faktu kopsavilkumu ir tiesību tikt uzklausītam izpausme *OLAF* izmeklēšanu kontekstā un būtiska procesuālā garantija attiecīgajām personām. Saskaņā ar ES tiesu judikatūru tiesības tikt uzklausītam ir daļa no tiesībām uz aizstāvību, un šo tiesību ievērošana ir vispārējs Savienības tiesību princips ([37]). ES tiesas precizē, ka tiesības tikt uzklausītam dod personai iespēju administratīvajā procesā un pirms ikviena lēmuma, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās intereses, pieņemšanas efektīvi izteikt savu viedokli ([38]).

No šīs judikatūras ([39]) izriet, ka faktu izklāsta galvenais mērķis ir nodrošināt, lai attiecīgā persona būtu informēta par faktiem un pierādījumiem, ko *OLAF* ir savācis izmeklēšanas laikā. Tas ļauj personai izprast pret viņu vērsto lietu un izmantot savas tiesības aizstāvēties, sniedzot komentārus, paskaidrojumus vai papildu informāciju. Dodot personai iespēju sniegt komentārus, *OLAF* nodrošina taisnīgumu un ievēro pienācīga procesa principu. Tas neļauj pieņemt lēmumus, pamatojoties uz nepilnīgu vai vienpusēju informāciju, sniedzot personai iespēju apstrīdēt jebkādus iespējami nepareizus vai nepilnīgus faktus, ko iesniedzis *OLAF*. Visbeidzot, iespēja sniegt komentārus var arī palīdzēt uzlabot izmeklēšanas vispārējo kvalitāti. Attiecīgā persona varētu sniegt informāciju, ko *OLAF*, iespējams, nebūtu uzskatījis par tādu, kas varētu ietekmēt izmeklēšanas iznākumu. Kontroliere uzskata, ka faktu izklāsta sagatavošana un iespēja personām sniegt komentārus par šiem faktiem ir būtiska procesuālā garantija, lai nodrošinātu neitralitāti un taisnīgumu izmeklēšanā. Kontrolierei ir ārkārtīgi svarīgi, lai faktu izklāsts, ko *OLAF* sniedz attiecīgajām personām, ietvertu skaidrus, objektīvus un uz faktiem balstītus konstatējumus, neizdarot secinājumus un neveicot šo faktu juridisku novērtējumu. Tas nodrošina procesa taisnīgumu, aizsargā pret jebkādu neobjektivitāti vai iepriekšēju spriedumu izmeklēšanas posmā un aizstāv iesaistīto personu tiesības.

Vienā gadījumā sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka ir pārkāpts *OLAF* regulas 9. panta 4. punkts un viņa tiesības uz taisnīgu, neitrālu un objektīvu izmeklēšanu. Sūdzības iesniedzēja ieskatā **viņa saņemtais faktu izklāsts ietvēra ne tikai faktus, ko *OLAF* konstatēja izmeklēšanas gaitā, bet arī *OLAF* secinājumus un subjektīvās interpretācijas**, kas atspoguļoja subjektīvu spriedumu un radīja neskaidrības dokumentā.

([35]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 4. priekšlikumu.
([36]) Turpat, 5. priekšlikums.
([37]) Sk. 2022. gada 19. oktobra spriedumu, *Sistem Ecologica / Komisija*, T-81/21, ECLI:EU:T:2022:641, 103. punkts un 2016. gada 14. jūnija spriedumu, *Marchiani/Parlaments*, C-566/14, ECLI:EU:C:2016:437, 51. punkts un tajā minētā judikatūra.
([38]) Sk. 2020. gada 4. jūnija spriedumu, *EEAS / De Loecker*, C-187/19 P, ECLI:EU:C:2020:444, 68. punkts.
([39]) Sk. 2020. gada 4. jūnija spriedumu, *EEAS / De Loecker*, C-187/19 P, 69. punkts, 2014. gada 3. jūlija spriedumu, *Kamino International Logistics un Datema Hellmann Worldwide Logistics*, C-129/13 un C-130/13, 38. punkts un 2014. gada 11. decembra spriedumu, *Boudjlida*, C-249/13, 37. un 59. punkts.

Kopumā kontroliere atgādināja *OLAF*, ka tam būtu rūpīgi jāsagatavo faktu izklāsts, lai izvairītos no jebkāda tāda formulējuma izmantošanas, ko sūdzības iesniedzējs varētu uztvert kā kvalitatīvu novērtējumu vai kas varētu radīt iespaidu par to. Tomēr konkrētajā gadījumā kontroliere uzskatīja, ka *OLAF* izmantotais formulējums sūdzības iesniedzējam adresētajā faktu izklāstā nepārkāpj sūdzības iesniedzēja tiesības.

Kontroliere konstatēja, ka faktu kopsavilkums ir pietiekami detalizēts, lai sūdzības iesniedzējs varētu izprast pret viņu ierosinātās lietas būtību un tvērumu un tādējādi jēgpilni īstenot savas tiesības tikt uzklausītam. Turklāt kontroliere faktu izklāstā neatrada nevienu pārliecinošu novērtējumu vai paziņojumus, kurus varētu uzskatīt par neskaidriem vai kurus varētu interpretēt kā *OLAF* subjektīvu novērtējumu, kas varētu apdraudēt izmeklēšanas objektivitāti, neitralitāti un taisnīgumu. Kontroliere apstiprināja, ka termini, ko *OLAF* izmanto faktu izklāstā, attiecas uz konkrētiem faktiem un kontekstuāliem elementiem. Turklāt visās attiecīgajās iedaļās *OLAF* sniedza papildu paskaidrojumus un faktisko kontekstu, kas ļāva attiecīgajai personai pilnībā izprast *OLAF* konstatētos faktus.

Citā lietā kontrolierei bija iespēja novērtēt **mijiedarbību starp iespēju sniegt komentārus saskaņā ar *OLAF* regulas 9. panta 4. punktu un *OLAF* regulas 12.c panta 7. punkta piemērojamību lietās, par kurām *OLAF* ziņo *EPPO***.

Šajā lietā sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka *OLAF* ir pārkāpis *OLAF* regulas 9. panta 4. punktā noteiktās tiesības, jo tas saskaņā ar *OLAF* regulas 12.c panta 5. punktu un 12.c panta 7. punktu nedeva viņam iespēju komentēt konstatētos faktus, pirms tika pieņemts lēmums par izmeklēšanas izbeigšanu.

Šajā gadījumā kontroliere norādīja, ka saskaņā ar *OLAF* regulas 12.c pantu *OLAF* ir stingrs pienākums ziņot *EPPO* par jebkādu noziedzīgu rīcību, kas var ietekmēt ES finanšu intereses un kas ir *EPPO* kompetencē, kā noteikts *EPPO* regulas IV nodaļā. Saskaņā ar šo noteikumu *OLAF* ir pienākums bez liekas kavēšanās iesniegt ziņojumu ("*ECR*") *EPPO*, tiklīdz tam kļūst zināms, ka attiecīgā rīcība var būt noziedzīga un ietilpst *EPPO* kompetencē. Ja *EPPO* informē *OLAF* par krimināllizmeklēšanas sākšanu par tiem pašiem faktiem, *OLAF* pārtrauc savu izmeklēšanu, lai izvairītos no dublēšanās, un attiecīgi informē *EPPO*. Saskaņā ar 12.c panta 5. punktu, ja *EPPO* nolemj sākt izmeklēšanu, *OLAF* nevar turpināt pats savu izmeklēšanu par tiem pašiem faktiem ([40]).

Šajā situācijā kontroliere norādīja, ka *OLAF* regulas 12.c panta 7. punktā ir skaidri paredzēts izņēmums no tiesībām sniegt komentārus saskaņā ar *OLAF* regulas 9. panta 4. punktu gadījumos, kad *OLAF* pārtrauc izmeklēšanu pēc *ECR* nosūtīšanas *EPPO*.

Konkrētajā gadījumā kontroliere apstiprināja, ka *OLAF* nav pabeidzis savu izmeklēšanu, pamatojoties uz izmeklēšanas konstatējumiem saskaņā ar *OLAF* regulas 11. pantu, bet gan izbeidzis izmeklēšanu saskaņā ar *OLAF* regulas 12.c panta 5. punktu. Tāpēc saskaņā ar pienākumiem, kas izriet no *OLAF* regulas un *EPPO* regulas ([41]) mijiedarbības, *OLAF*: i) apturēja savu izmeklēšanu, ii) nosūtīja *EPPO* ziņojumu par noziegumu un pēc tam, kad tika informēts, ka *EPPO* sāk krimināllizmeklēšanu par tiem pašiem faktiem, iii) pārtrauca savu izmeklēšanu un iv) nosūtīja lietas materiālus *EPPO*. Kontroliere arī apstiprināja, ka saskaņā ar minētajiem noteikumiem *OLAF* bija liegts izdarīt jebkādus būtiskus secinājumus par sūdzības iesniedzēju un *OLAF* bija nosūtījis tā rīcībā esošo attiecīgo informāciju *EPPO* novērtēšanai.

([40]) *OLAF* regulas 12.c panta 5. punktā ir noteikts, ka šādos apstākļos "*Birojs neturpina izmeklēšanu par tiem pašiem faktiem, izņemot, ja izmeklēšana tiek veikta saskaņā ar 12.e vai 12.f pantu*". Šis galīgais precizējums ir saistīts ar to, ka *OLAF* un *EPPO* sadarbības ietvaros piemērojamais tiesiskais regulējums paredz iespēju *OLAF* veikt gan atbalsta darbības, gan papildu izmeklēšanas, kamēr notiek *EPPO* izmeklēšana. Pirmkārt, *OLAF* var sniegt atbalstu vai papildināt *EPPO* darbību (jo īpaši: i) sniedzot informāciju, analīzi (tostarp tiesu ekspertīzes analīzes), speciālās zināšanas un operatīvo atbalstu, ii) atvieglojot valsts kompetento administratīvo iestāžu un Savienības struktūru konkrētu darbību koordinēšanu un iii) veicot administratīvu izmeklēšanu) saskaņā ar *OLAF* regulas 12.e pantā paredzētajiem noteikumiem. Otrkārt, kamēr *EPPO* veic krimināllizmeklēšanu, *OLAF* var arī sākt papildu izmeklēšanu, lai atvieglotu piesardzības pasākumu pieņemšanu vai saukšanu pie finanšu, disciplināras vai administratīvas atbildības saskaņā ar *OLAF* regulas 12.f pantā izklāstītajiem noteikumiem.

([41]) Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

Līdz ar to ***OLAF* izmeklēšana nekad nenonāca līdz brīdim, kad būtu radušās sūdzības iesniedzēja tiesības komentēt faktus, kas uz viņu attiecas**, jo šie attiecīgie fakti vēl nebija konstatēti. Tāpēc kontroliere secināja, ka *OLAF*, nedodot sūdzības iesniedzējam iespēju sniegt piezīmes saskaņā ar *OLAF* regulas 12.c panta 7. punktā noteikto izņēmumu, ir rīkojies, pilnībā ievērojot piemērojamo tiesisko regulējumu.

Neraugoties uz kontrolieres konstatējumiem, viņa pārliecināja sūdzības iesniedzēju, ka visā *EPPO* izmeklēšanas laikā tiks ievērotas viņa pamattiesības un procesuālās garantijas. Sūdzības iesniedzējam būtu iespēja iesniegt *EPPO* jebkādus apgalvojumus vai dokumentus, ko tas būtu varējis iesniegt attiecīgajā *OLAF* izmeklēšanas posmā. Turklāt sūdzības iesniedzēja pamattiesībām un procesuālajām garantijām tiktu nodrošināts augsts aizsardzības standarts, ņemot vērā, ka atšķirībā no *OLAF* veiktajām administratīvajām izmeklēšanām *EPPO* veic krimināllizmeklēšanu, uz kuru attiecas *EPPO* regulas VI nodaļā noteiktās stingrās procesuālās garantijas.

5.1.4. *Piekļuve lietas materiāliem un dokumentiem, kas minēti faktu izklāstā*

2025. gadā kontroliere arī izskatīja sūdzību par iespējamu ***OLAF* regulas 9. panta 1. punktā** noteikto pamattiesību un procesuālo garantiju, tostarp **tiesību uz aizstāvību un tiesību tikt uzklausītam**, pārkāpumu saistībā ar *OLAF* atteikumu piešķirt sūdzības iesniedzējam **piekļuvi** notiekošās izmeklēšanas **lietas materiāliem** un visiem faktu kopsavilkumā minētajiem dokumentiem.

Kontroliere vispirms norādīja, ka: i) **piekļuve *OLAF* izmeklēšanas lietas materiāliem nav tiesības, kas ietilpst *OLAF* regulas 9. pantā paredzētajās procesuālajās garantijās**, un ii) *OLAF* regula nedod attiecīgajai personai tiesības piekļūt visiem *OLAF* savāktajiem pierādījumiem, jo tas varētu apdraudēt *OLAF* darbību vai jebkādas iespējamas kompetento iestāžu turpmākas darbības, ja *OLAF* ir sniedzis ieteikumu. Proti, saskaņā ar ES tiesu judikatūru ([42]) *OLAF* nav pienākuma piešķirt izmeklēšanā iesaistītajai personai piekļuvi dokumentiem, kuri ir šādas izmeklēšanas priekšmets, vai tiem dokumentiem, kurus tas šajā gadījumā pats ir sagatavojis, tāpēc ka varētu tikt apdraudēta *OLAF* uzticētā uzdevuma efektivitāte un konfidencialitāte, kā arī *OLAF* neatkarība. Kā ir norādījušas ES tiesas, *OLAF* izmeklēšanā iesaistītās attiecīgās personas tiesības uz aizstāvību ir pietiekami nodrošinātas ar tai sniegto informāciju un iespēju komentēt faktu kopsavilkumu pēc *OLAF* izmeklēšanas pabeigšanas un pirms tiek sagatavoti secinājumi, kuros minēts tās vārds.

No piemērojamās Eiropas tiesu judikatūras izriet, ka **attiecīgajai personai nav tiesību piekļūt notiekošas *OLAF* izmeklēšanas lietas materiāliem. Tāpēc kontroliere secināja, ka *OLAF* atteikums piešķirt šādu piekļuvi nepārkāpj Hartas 41. pantu**.

Sūdzības iesniedzējs arī apgalvoja, ka tas nevar efektīvi īstenot savas tiesības tikt uzklausītam, jo tam nav piekļuves faktu kopsavilkumā minētajiem dokumentiem. Šajā saistībā kontroliere konstatēja, ka jebkurš iespējamais tiesību uz aizstāvību pārkāpums *OLAF* izmeklēšanas laikā, kas ietver tiesības tikt uzklausītam, ir jāizskata saistībā ar informāciju, ko sūdzības iesniedzējs ir saņēmis, un to, ka viņam tika dota iespēja paust savu viedokli un tikt uzklausītam ([43]). Šajā lietā kontroliere uzskatīja, ka ***OLAF* ir sniedzis faktu izklāstu, kas ir pietiekams, lai sūdzības iesniedzējs varētu īstenot savas tiesības tikt uzklausītam**. Kontroliere arī norādīja, ka sūdzības iesniedzējs ir izmantojis savas tiesības tikt uzklausītam un vairākkārt iesniedzis *OLAF* detalizētus apsvērumus. Tāpēc kontroliere secināja, ka **sūdzības iesniedzējs varēja iesniegt komentārus par *OLAF* konstatētajiem faktiem, paužot savu viedokli, un viņam tika piešķirtas jēgpilnas tiesības tikt uzklausītam**. Visbeidzot, kontroliere norādīja, ka nav noteikuma, kas attiecīgajai personai dotu tiesības paust nostāju par katru pierādījumu paziņojumu vai izteikt viedokli par secinājumiem, kurus *OLAF* var izdarīt ([44]).

([42]) Sk. 2016. gada 20. jūlija spriedumu, *Oikonomopoulos/Komisija*, T-483/13, ECLI:EU:T:2016:421, 238.–240. punkts un tajā minētā judikatūra.
([43]) Turpat.
([44]) Sk. 2019. gada 6. jūnija spriedumu, *Dalli/Komisija*, T-399/17, ECLI:EU:T:2019:384, 143. un 144. punkts.

5.2. **Telpu inspekciju un digitālās kriminālistikas operāciju samērīgums**

Telpu inspekcijas un digitālās kriminālistikas operācijas ir izmeklēšanas darbības, kuras tiek uzskatītas par "traucējošām pēc būtības", un tāpēc uz tām attiecas īpaši noteikumi ([45]). 2025. gadā bija divi gadījumi, kad sūdzības iesniedzēji apšaubīja minēto izmeklēšanas darbību samērīgumu, jo īpaši attiecībā uz privātām ierīcēm.

Pirms abu sūdzību izskatīšanas pēc būtības **kontroliere vispirms pievērsās vispārējiem principiem, kas reglamentē *OLAF* digitālās kriminālistikas operācijas**.

Digitālās kriminālistikas operācijām piemērojamais regulējums

Saistībā ar iekšējo izmeklēšanu *OLAF* regulas 4. pants ļauj *OLAF* veikt digitālās kriminālistikas operācijas ES iestāžu telpās. Šajā nolūkā *GIP* 47. panta 1. punktā un 53. panta 1. punktā ir uzskaitītas gan telpu inspekcijas, gan digitālās kriminālistikas operācijas kā līdzekļi, ko izmeklēšanas nodaļas izmanto pierādījumu vākšanai izmeklēšanas posmā.

OLAF regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunkts jo īpaši paredz, ka *OLAF* ir tiesības tūlīt un bez brīdinājuma piekļūt jebkurai "*būtiskai ar izmeklējamo lietu saistītai informācijai un datiem –neatkarīgi no datu nesēja, kurā tie tiek glabāti –, kas ir iestāžu* (..) *rīcībā, un to telpām*". *GIP* 47. panta 3. punkts ietver līdzīgus noteikumus.

OLAF regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka *OLAF* var pārbaudīt **privātas ierīces**, ievērojot **trīs kumulatīvus nosacījumus**: i) ierīces tiek izmantotas darba vajadzībām, ii) konkrētie šādas rīcības nosacījumi ir paredzēti attiecīgo iestāžu pieņemtajos iekšējos lēmumos un iii) *OLAF* ir pamatots iemesls uzskatīt, ka to saturs var būt būtisks izmeklēšanai.

Kontroliere arī norādīja, ka saskaņā ar *OLAF* darbiniekiem paredzēto pamatnostādņu par digitālās kriminālistikas procedūrām ("*DFP*") ([46]) 1. panta 5. punktu digitālās kriminālistikas operācija ir "*digitālo mediju un/vai to satura tehnoloģiskā **pārbaude, ieguve un izpēte**, ko veic OLAF digitālo pierādījumu speciālisti ("DES" (Digital Evidence Specialists)), izmantojot kriminālistikas iekārtas un programmatūras rīkus. Mērķis ir atrast, identificēt, savākt un/vai iegūt un saglabāt datus, kas var būt nozīmīgi izmeklēšanai un var tikt izmantoti kā pierādījumi administratīvajās, disciplinārajās un tiesvedības procedūrās.*"

Digitālās kriminālistikas procedūras laikā *OLAF* veic šādas atsevišķas darbības: i) digitālās kriminālistikas ierīču **izņemšana**, kas ir tādu fizisku ierīču vākšana, kuras satur potenciālus digitālus pierādījumus ([47]), ii) digitālās kriminālistikas datu **ieguve**, kas ir jebkādu digitālā datu nesējā glabātu datu ieguve (kopēšana), izmantojot kriminālistikas attēlveidošanas procesu ([48]), iii) datu **priekšskatījums**, kas ir pirmreizēja digitālā datu nesēja pārbaude, izmantojot piemērotu kriminālistikas rīku, lai noteiktu, vai tajā var būt izmeklēšanai potenciāli nozīmīgi dati (to var veikt gan pirms ([49]), gan pēc ([50]) datu digitālas iegūšanas), un iv) digitālās kriminālistikas datu **izpēte**, kas ir digitālās kriminālistikas operācijas laikā savākto datu analīzes process ([51]).

([45]) Saskaņā ar *GIP* 47. panta 2. punktu šīs darbības var veikt tikai ar *OLAF* ģenerāldirektora atļauju. Ja izmeklēšanas nodaļa plāno izmeklēšanas darbību, kurai nepieciešama ģenerāldirektora atļauja, tā sagatavo atļaujas pieprasījumu un iesniedz to specializētai *OLAF* nodaļai "Pārbaudes grupa" (skat. *GIP* 36. panta 2. punktu). Pārbaudes grupa pārbauda ierosinātās izmeklēšanas darbības likumību, nepieciešamību un samērīgumu un sniedz atzinumu ģenerāldirektoram, kurš uz tā pamata pieņem lēmumu (sk. *GIP* 36. panta 4. punktu). Šīs procesuālās garantijas atbilst ES tiesu sniegtajai samērīguma principa interpretācijai. Šis princips kā vispārējs Savienības tiesību princips prasa, lai Savienības iestāžu tiesību akti būtu piemēroti ar attiecīgo tiesisko regulējumu sasniedzamo leģitīmo mērķu īstenošanai un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams šo mērķu sasniegšanai. Šajā sakarā sk. 2022. gada 16. februāra spriedumu, *Ungārija / Parlaments un Padome*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 340. punkts un tajā minētā judikatūra.

([46]) Sk. *OLAF* darbiniekiem paredzētās pamatnostādnes par digitālās kriminālistikas procedūrām, kas pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/investigations/digital-forensics_en.

([47]) Sk. *DFP* 1. panta 7. punktu.

([48]) Sk. *DFP* 1. panta 8. punktu.

([49]) Sk. *DFP* 4. panta 4. punktu.

([50]) Sk. *DFP* 5. panta 4., 5. un 6. punktu.

([51]) Sk. *DFP* 8. pantu.

Kontroliere arī norādīja, ka *GIP* ir sīkāk precizēts, ka kriminālistikas operācijas būtu jāveic saskaņā ar **nepieciešamības un samērīguma principu, īpašu uzmanību pievēršot ierīcēm, par kurām ir skaidras norādes, ka tās tiek izmantotas uzņēmējdarbības vajadzībām** ([52]). Digitālās kriminālistikas operācijas var ietvert arī piekļuvi privātām ierīcēm, ko izmanto darba vajadzībām. Visbeidzot, digitālās kriminālistikas ekspertīze un digitālās kriminālistikas operācijas laikā savākto datu analīze **jāaprobežo ar tādu datu iegūšanu, kas ir nepieciešami un būtiski attiecīgajai izmeklēšanai**.

Piemērošana konkrētajās lietās

Attiecībā uz konkrētajiem apstākļiem abās sūdzībās, kurās tika pausti šie apgalvojumi, abos gadījumos kontroliere norādīja, ka **digitālās ierīces, ko ISBA bija izsniegušas sūdzības iesniedzējiem, bija ISBA īpašums**, kas vispirms un galvenokārt tika nodots lietošanai sūdzības iesniedzējam darba vajadzībām. Tās piederēja ISBA, kas bija ierīces un tajā ietverto datu "glabātājas" *OLAF* regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tādēļ neatkarīgi no tā, kā sūdzības iesniedzējs ierīces konkrēti izmantoja, to vākšana un datu iegūšana bija pilnībā pamatota saskaņā ar iepriekš minēto noteikumu. Abos gadījumos **kontroliere, izmantojot īpašo piekļuvi lietas materiāliem, varēja apstiprināt, ka privātās ierīces tika izmantotas darba vajadzībām**. Šajā sakarā kontroliere norādīja, ka, **tiklīdz ir konstatēta ierīces izmantošana darba vajadzībām, šā lietojuma apjomam (ierobežotam vai būtiskam) vai iemeslam (pēc savas iniciatīvas vai pēc pieprasījuma) nav nozīmes**. Attiecīgi abos gadījumos kontroliere uzskatīja, ka *OLAF* lēmums izņemt ierīces un iegūt tajās ietvertos datus saskaņā ar *OLAF* regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu bija likumīgs.

Samērīguma analīze

Attiecībā uz izmeklēšanas darbību samērīgumu kontroliere norādīja turpmāk minēto. Kā apstiprinājusi Vispārējā tiesa, *OLAF* izmeklētāju pilnvaras piekļūt (ar tādiem pašiem nosacījumiem kā valsts administratīvajiem inspektoriem un saskaņā ar valsts tiesību aktiem) visai attiecīgajai informācijai un dokumentācijai, kas nepieciešama, lai pienācīgi veiktu pārbaudes uz vietas un inspekcijas, **nevar interpretēt tādējādi, ka attiecīgā persona varētu noteikt, kuri dati ir nozīmīgi *OLAF* izmeklēšanas vajadzībām** ([53]).

Kontroliere arī uzsvēra, ka **ne visi dati, kas sākotnēji iegūti inspekcijas un digitālās kriminālistikas operācijas laikā, ir daļa no *OLAF* lietas materiāliem**. Saskaņā ar *DFP* 8. panta 4. punktu **lietas materiālos tiek iekļauti tikai izmeklēšanai būtiski dati**. Praksē *OLAF* iegūtais kriminālistikas attēls vispirms tiek pārveidots par kriminālistikas darba datni, kas ir iegūto digitālo kriminālistikas datu kopija tādā formātā, ko *OLAF* var indeksēt. Pēc datu indeksēšanas *OLAF* beidzot var veikt izmeklēšanai būtisko datu meklēšanu un identificēšanu. Ja meklēšanas rezultātā kāda datne tiek atzīta par būtisku notiekošajai izmeklēšanai, **tā tiek pievienota *OLAF* lietas materiāliem un kļūst par pierādījumu, ko *OLAF* var izmantot**.

Vienā no sūdzībām attiecīgā persona pat apgalvoja, ka tai būtu bijis jāsniedz iespēja komentēt *OLAF* izmeklētāju sagatavoto atslēgvārdu sarakstu iegūto datu meklēšanai. Šajā jautājumā kontroliere uzskatīja, ka saraksta apspriešana ar attiecīgo personu vai saskaņošana ar to apdraudētu izmeklētāju neatkarību un varētu kaitēt izmeklēšanai. Kontroliere uzsvēra, ka *OLAF* veic izmeklēšanu pilnīgi neatkarīgi saskaņā ar *OLAF* regulu. Tāpēc **atslēgvārdu izvēle ir tikai izmeklētāju kompetencē un atspoguļo viņu izmeklēšanas stratēģiju, kuru *OLAF* nevar nedz izpaust, nedz saskaņot ar trešām personām, it īpaši ar attiecīgajām personām**. Tāpat kontroliere noraidīja sūdzības iesniedzējas priekšlikumu ļaut viņai pārbaudīt atslēgvārdu sarakstu un attiecīgo to izmantošanas pamatojumu. Viņa apstiprināja, ka katrā lietā *OLAF* ziņā ir izlemt, kuri atslēgvārdi var būt būtiski izmeklēšanai.

([52]) Kā paskaidrots 29. zemsvītras piezīmē, kontroliere savā lēmumā atsaucās uz attiecīgajiem 2021. gada *GIP* noteikumiem, bet kontrolieres izdarītie paziņojumi un secinājumi par kriminālistikas operāciju veikšanu ir vienlīdz piemērojami arī attiecīgajiem 2026. gada *GIP* noteikumiem.

([53]) Sk. Vispārējās tiesas 2019. gada 26. jūnija spriedumu, *Vialto Consulting / Komisija*, T-617/17, ECLI:EU:T:2019:446, 67. punkts (nav publicēts). Oriģināls franču valodā: "*En outre, ainsi que le fait valoir la Commission à juste titre, l'article 7, paragraphe 1, du règlement nº 2185/96 ne saurait être interprété d'une manière telle qu'il autorise la personne ou l'entité contrôlée à déterminer elle-même les données pertinentes aux fins d'une enquête de l'OLAF*".

Abi sūdzības iesniedzēji izteica iebildumus par to, cik ilgi *OLAF* paturēja viņu privātīpašumā esošās ierīces. Abos gadījumos **kontroliere**, izmantojot savas īpašās piekļuves tiesības lietas materiāliem, apstiprināja, ka *OLAF* paturēja ierīces tik ilgi, cik tas bija nepieciešams datu iegūšanas pabeigšanai. Tomēr kontroliere norādīja, ka mobilie tālruņi kļūst par universālu un būtisku cilvēku ikdienas dzīves sastāvdaļu, un aicināja *OLAF* to ņemt vērā. Viedtālruņi, kas nebūt nav tikai sakaru ierīces, tagad kalpo, piemēram, kā piekļuves līdzekļi banku un maksājumu sistēmām, mājokļa drošības sistēmām, profesionālajiem resursiem, sabiedriskā transporta biļetēm, veselības aprūpes lietotnēm un pat bērnu atrašanās vietas un drošības uzraudzībai. Tāpēc piekļuves liegšana šīm ierīcēm var ievērojami vairāk ietekmēt attiecīgās personas privāto dzīvi nekā pirms dažiem gadiem. Lai gan konkrētajā gadījumā sūdzības iesniedzēja personīgās ierīces iegūšana nebija nesamērīga, kontroliere mudināja *OLAF* turpināt pievērst uzmanību šai situācijai un vienmēr nodrošināt, ka personīgie mobilie tālruņi tiek paturēti tikai tik ilgi, cik tas ir absolūti nepieciešams izmeklēšanas vajadzībām.

Abos gadījumos kontroliere uzskatīja, ka *OLAF* izmeklēšanas darbības un digitālās kriminālistikas operācijas: i) ir veiktas saskaņā ar tiesību aktiem, ii) centās sasniegt leģitīmo mērķi izmeklēt apgalvojumus par iespējamiem sūdzību iesniedzēju pārkāpumiem un iii) atbilda izmeklēšanas tvērumam un mērķim, jo tie bija nepieciešami, lai pierādītu vai atspēkotu apgalvojumus. Tādējādi kontroliere konstatēja, ka *OLAF* ir rīkojies saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu un *DFP* izklāstīto procedūru, kā arī izmeklēšanas ietvaros. Tāpēc kontroliere **nekonstatēja nepieciešamības un samērīguma principa pārkāpumu** *OLAF* veiktajās digitālās kriminālistikas operācijās.

5.3. **Izmantotās valodas**

Vienā gadījumā kontrolierei tika lūgts novērtēt, vai iekšējā izmeklēšanā iesaistītajai personai, kas bija ES darbinieks ([54]), bija tiesības pieprasīt, lai *OLAF* nosūtītā informācija vai paziņojumi vienā no tā darba valodām (angļu valodā) tiktu sniegti arī šīs personas dzimtajā valodā.

Kā iepriekš norādīja kontroliere ([55]), ES iestāžu pienākums saskaņā ar Hartas 41. panta 4. punktu sazināties ar pilsoņiem viņu izvēlētajā valodā attiecas tikai uz attiecībām starp ES iestādēm un pilsoņiem, nevis ES darbiniekiem. Tika gaidīts, ka sūdzības iesniedzējam kā ES civildienesta ierēdnim būs padziļinātas angļu valodas zināšanas. Angļu valoda bija arī viena no sūdzības iesniedzēja darba valodām.

Kā noteikts ES tiesu judikatūrā ([56]), **tiesības lietot valodu pēc savas izvēles nav absolūtas tiesības ES darbiniekiem**, jo ES iestādēm ir jādarbojas netraucēti. Rezultātā kontroliere konstatēja, ka *OLAF* atteikums nodrošināt pieprasītos tulkojumus nepārkāpj sūdzības iesniedzēja procesuālās tiesības.

6. **Kontrolieres un OLAF sadarbības nolīgumu pieņemšana**

Svarīgs pagrieziena punkts sadarbībā starp *OLAF* un kontrolieri bija sadarbības nolīgumu parakstīšana, ko veica bijušais *OLAF* ģenerāldirektors Ville Itele (*Ville Itälä*) un Dr. Jūlija Lafranka. Nolīgumi **stājās spēkā 2025. gada 18. jūlijā**, un tie ir publiski pieejami kontrolieres tīmekļa vietnē ([57]).

Sadarbības nolīgumi nodrošina lielāku skaidrību sūdzību izskatīšanas mehānisma piemērošanā un ir noderīgs instruments, lai nodrošinātu vēl raitāku un efektīvāku sadarbību ar *OLAF*. Nolīgumi formalizē un kodificē iedibināto praksi, kas jau līdz šim ir bijusi par pamatu abu biroju konstruktīvai sadarbībai. Šajā sakarā kontroliere atzinīgi vērtē konstruktīvo dialogu ar *OLAF* visā izstrādes procesā, kas ļāva tekstā precīzi atspoguļot abu pušu attiecīgās pilnvaras, uzdevumus un darbības vajadzības.

([54]) ES personāls ir ES ierēdņi un citi darbinieki, kurus ES ir pieņēmusi darbā uz līguma pamata (piemēram, pagaidu darbinieki, līgumdarbinieki, vietējie darbinieki, īpašie padomdevēji vai reģistrēti deputātu palīgi).
([55]) Sk. procesuālo garantiju kontrolieres 2023. gada darbības pārskatu, *op. cit.*, 4.4.5. apakšiedaļu.
([56]) Sk. 2009. gada 21. oktobra spriedumu, *V/Komisija*, lieta F-33/08, ECLI:EU:F:2009:141, 170. un 171. punkts.
([57]) Sk. 10. zemsvītras piezīmi.

Pilnībā ievērojot piemērojamo tiesisko regulējumu un gan *OLAF*, gan kontrolieres neatkarību, sadarbības nolīgumos ir precizēti attiecīgie sūdzību izskatīšanas procesa aspekti. Tie paredz, piemēram: i) procedūru, kas jāievēro pēc sūdzības saņemšanas un tās sākotnējās izskatīšanas, ii) kontrolierei pieejamās informācijas vākšanas darbības, iii) atšķirību starp aicinājumiem atrisināt sūdzību saskaņā ar *OLAF* regulas 9.b panta 3. punktu un kontrolieres ieteikumiem saskaņā ar minētās regulas 9.b panta 5. punktu, iv) attiecīgo termiņu aprēķināšanu un v) procedūru, kas jāievēro, ja *OLAF* vai kontrolierei kļūst zināms, ka Eiropas Ombuds vai EDAU ir uzsācis tiesvedību vai izmeklēšanu saistībā ar sūdzībā minētajiem faktiem.

Citi sadarbības nolīgumu noteikumi attiecas uz piekļuvi ar lietām saistītai informācijai *OLAF* lietu pārvaldības sistēmā ("*OCM*"), kurai kontrolierei ir īpaša piekļuve saskaņā ar Īstenošanas noteikumu 8. panta 1. un 2. punktu. Sadarbības nolīgumi arī precizē: i) *OLAF* informācijas sniegšanas pienākumus pret kontrolieri sūdzību izskatīšanas procesā, ii) procedūru, kas jāievēro, ja kontrolierei un sekretariātam tiek piešķirta elektroniska piekļuve ar lietu saistītai informācijai *OCM*, un iii) alternatīvu kārtību, kādā kontroliere var piekļūt ar lietu saistītai informācijai.

Kā sīkāk izklāstīts darbības pārskatā, sadarbības nolīgumi ir arī formalizējuši kontrolieres pienākumu sūdzību izskatīšanā nodrošināt *OLAF* izmeklēšanu konfidencialitāti. Turklāt sadarbības nolīgumi attiecas uz situācijām, kurās sūdzības iesniedzējs var pieprasīt piekļuvi sūdzības lietas materiāliem, kā arī uz pieprasījumu izskatīšanu par publisku piekļuvi kontrolieres rīcībā esošajiem dokumentiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 ([58]) un sīki izstrādātiem regulas piemērošanas noteikumiem, kas pievienoti Komisijas reglamentam ([59]).

7. **Apspriešanās par OLAF regulas izvērtējumu**

OLAF regulas 9.b panta 9. punktā ir paredzēts, ka *OLAF* ģenerāldirektors "var lūgt Kontroliera atzinumu par jebkuru jautājumu, kas saistīts ar Kontroliera kompetencē ietilpstošām procesuālām garantijām vai pamattiesībām".

Pamatojoties uz to, *OLAF* ģenerāldirektors 2025. gada 15. septembrī oficiāli lūdza kontrolieres atzinumu par *OLAF* regulas noteikumiem, kas saistīti ar procesuālajām garantijām un pamattiesībām, kuras ietilpst kontrolieres kompetencē. Tas tika darīts saistībā ar Komisijas novērtējumu par regulas piemērošanu un ietekmi saskaņā ar *OLAF* regulas 19. panta 1. punktu.

Kontroliere atzinīgi novērtēja iespēju apspriesties par šo svarīgo jautājumu un izmantoja ievērojamo pieredzi, kas uzkrāta viņas pilnvaru laikā ([60]). Savā atzinumā viņa izvirzīja kopumā **31 priekšlikumu** uzlabojumiem jomās, kur praksē bija konstatēts, ka ir nepieciešamas skaidrākas, stingrākas vai efektīvākas garantijas ([61]).

Atzinums bija strukturēts sešās galvenajās jomās: i) pamattiesības un procesuālās garantijas (1.–12. priekšlikums), ii) sūdzību izskatīšanas mehānisms (13.–19. priekšlikums), iii) kontrolieres funkcijas (20.–25. priekšlikums), iv) attiecības starp kontrolieri un *OLAF* ģenerāldirektoru (26. priekšlikums), v) attiecības starp kontrolieri un Uzraudzības komiteju (27.–30. priekšlikums) un vi) attiecības ar citām ieinteresētajām personām (31. priekšlikums) (9. attēls).

([58]) Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.).

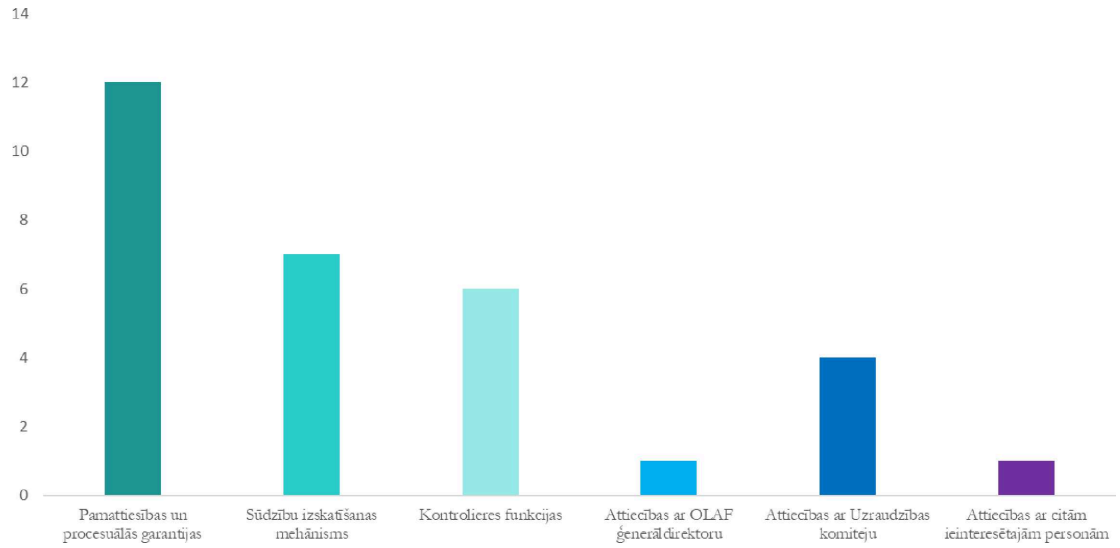
([59]) Sk. Komisijas Lēmumu (ES) 2024/3080 (2024. gada 4. decembris), ar ko izveido Komisijas reglamentu un groza Lēmumu C(2000) 3614 (OV L, 2024/3080, 5.12.2024.).

([60]) Līdz 2025. gada beigām kontroliere kopš savu pilnvaru termiņa sākuma kopumā bija izskatījusi 73 sūdzības.

([61]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*

9. attēls

To priekšlikumu skaits, kurus kontroliere izvirzīja atzinumā par *OLAF* regulas piemērošanas un ietekmes novērtējumu

Priekšlikumi par pamattiesībām un procesuālajām garantijām, kuru ir visvairāk, attiecas uz: i) to, ka *OLAF* regulas 9. pantā un 9.b panta 1. punktā nav skaidras atsauces uz Hartu, ii) nepieciešamību skaidri noteikt, kad fiziska persona vai uzņēmējs iegūst attiecīgās personas statusu, iii) nepieciešamību pēc iespējas lielākā mērā pielīdzināt attiecīgo personu tiesības iekšējās un ārējās izmeklēšanās, iv) nepieciešamību rakstiski sniegt informāciju par procesuālajām garantijām un attiecīgo personu pamattiesībām, v) taisnīguma principu, kas jāievēro *OLAF* darbiniekiem saskaņā ar augstākajiem profesionālajiem standartiem, vi) tiesību tikt uzklausītam stiprināšanu, vii) tiesību tikt informētam stiprināšanu un viii) skaidrības trūkumu attiecībā uz statusu, tiesībām un procesuālajām garantijām, kas trauksmes cēlējiem piešķirtas saskaņā ar Trauksmes celšanas direktīvu ([62]), informatoriem saskaņā ar Civildienesta noteikumu ([63]) 22.a pantu un citiem informācijas avotiem un pārkāpumu upuriem, uz kuriem attiecas *OLAF* izmeklēšanas pilnvaras ([64]).

Atzinumā apzinātās iespējamās jomas sūdzību izskatīšanas mehānisma uzlabošanai, ir šādas: i) pieņemamības prasību personiskais, materiālais un laika tvērums, ii) pārskatīšanas procedūras neesība attiecībā uz lēmumiem par pieņemamību, iii) jautājums par to, vai sūdzībām varētu būt vai vajadzētu būt apturošai iedarbībai, iv) tādu sūdzību izskatīšana, kurās izvirzītie jautājumi jau tiek izskatīti tiesās, un v) tiesiskās sekas, ko rada *OLAF* ģenerāldirektora hipotētisks lēmums neievērot ieteikumu, ko saskaņā ar *OLAF* regulas 9.b panta 5. punktu sniegusi kontroliere.

Kā tas bieži notiek, ieviešot būtiskas institucionālas reformas, kontroliera funkcijas izveide ar Regulu (ES, Euratom) 2020/2223 bija saistīta ar dažām konceptuālām neskaidrībām, kas joprojām pastāv. Tāpēc atzinumā ir izvirzīti priekšlikumi, lai novērstu neskaidrības attiecībā uz kontrolieres neatkarību no Uzraudzības komitejas un kontrolieres administratīvo statusu, kā arī uzsvērta nepieciešamība *OLAF* regulā precizēt sekretariāta divējādo lomu – tas sniedz juridisku un administratīvu atbalstu gan *OLAF* Uzraudzības komitejai, gan kontrolierei.

Turklāt atzinumā tiek apgalvots, ka tāda tiesiskā pamata iekļaušana *OLAF* regulā, kas ļautu kontrolierei pēc savas iniciatīvas sniegt *OLAF* ģenerāldirektoram adresētus atzinumus, radītu pievienoto vērtību un pārredzamību viņas lēmumiem un *obiter dicta* un kopumā veicinātu kontrolieres pilnvaru efektīvu īstenošanu.

([62]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).
([63]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1023/2013 (2013. gada 22. oktobris), ar ko groza Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus un Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību (OV L 287, 29.10.2013., 15. lpp.).
([64]) Sk. 2019. gada 6. jūnija spriedumu *Dalli/Komisija*, T-399/17, ECLI:EU:T:2019:384, kas apstiprināts ar 2021. gada 25. februāra spriedumu *Dalli/Komisija*, C-615/19P, ECLI:EU:C:2021:133.

Lai gan kontrolierei un Uzraudzības komitejai ir savstarpēji papildinoši mērķi un tās tiecas sasniegt kopīgus mērķus, tās ir atšķirīgas funkcijas un struktūras, kas darbojas līdzvērtīgā statusā savu attiecīgo pilnvaru ietvaros. Attiecīgi, lai stiprinātu kontrolieres neatkarību, atzinumā ierosināts grozīt *OLAF* regulu tā, lai, nevis ziņojot vai apspriežoties, bet gan ar atzinumu *informētu* Uzraudzības komiteju par visiem sistēmiskajiem jautājumiem, par kuriem ziņots *OLAF* ģenerāldirektoram, kā arī par visiem ieteikumiem, kas adresēti *OLAF* ģenerāldirektoram, vai par jebkādiem Īstenošanas noteikumu grozījumiem.

Visbeidzot, saistībā uz attiecībām ar citām ieinteresētajām personām atzinumā ir ierosināts grozīt *OLAF* regulas 16. pantu, lai skaidri paredzētu kontrolieres dalību viedokļu apmaiņā starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju. Kontrolieres ieskatā šis grozījums palīdzētu veicināt izpratni par sūdzību izskatīšanas mehānisma ietvaros izteikto apgalvojumu veidiem un nodrošinātu lielāku pamanāmību tam, kā *OLAF* rīkojas attiecībā uz procesuālajām garantijām un attiecīgo personu pamattiesībām.

Atzinums tika nosūtīts *OLAF* ģenerāldirektoram 2026. gada 27. februārī, un tas tiks pievienots Komisijas iesniegumam likumdevējiem. **Kontroliere tic, ka *OLAF* regulas izvērtēšana un iespējamā pārskatīšana gūs ievērojamu labumu no viņas atzinumā izklāstīto apsvērumu īstenošanas**.

8. **Turpmāki pasākumi saistībā ar jauno GIP pieņemšanu**

2023. gada novembrī saistībā ar *GIP* pārskatīšanu kontroliere tika aicināta sniegt atzinumu par visiem jautājumiem, kas saistīti ar procesuālajām garantijām vai pamattiesībām un kas ietilpst viņas pilnvaru jomā. Kontroliere savu atzinumu *OLAF* nosūtīja 2024. gada jūnijā. Kontrolieres atzinuma par *GIP* rediģētā versija tika publicēta viņas tīmekļa vietnē 2025. gada jūlijā ([65]).

Savā atzinumā kontroliere izteica piecas galvenās piezīmes par šādām tēmām.

i) Nepieciešamība pēc skaidra un precīzi definēta *OLAF* izmeklēšanas tvēruma.

ii) Personas kā attiecīgās personas statusa savlaicīga reģistrācija lietas materiālos, ja tā jau ir minēta lēmumā par procedūras sākšanu.

iii) Nepieciešamība informēt attiecīgās personas par sūdzību izskatīšanas mehānisma esību saskaņā ar 9.b pantu un par piemērojamajiem sūdzības iesniegšanas termiņiem.

iv) Precizējums, ka aicinājums atrisināt sūdzību saskaņā ar 9.b panta 3. punktu un kontrolieres ieteikums saskaņā ar 9.b panta 5. punktu ir divi atsevišķi sūdzību izskatīšanas mehānisma posmi.

v) Labas administratīvās prakses ietvaros ir svarīgi nodrošināt, ka attiecīgo personu iesniegtie komentāri tiek pienācīgi atspoguļoti nobeiguma ziņojumā. Šajā sakarā kontroliere ieteica kumulatīvu pieeju, kas sastāv no šādiem posmiem: a) pievienot nobeiguma ziņojumam attiecīgās personas komentārus par faktiem, kas attiecas uz šo personu; b) vajadzības gadījumā aprakstīt šos komentārus attiecīgajās nobeiguma ziņojuma daļās un c) paskaidrot, kā *OLAF* ņēma vērā šos komentārus vai attiecīgā gadījumā kāpēc tie tika uzskatīti par nepamatotiem vai nebūtiskiem.

Pārskatīto *GIP* galīgā redakcija tika pieņemta 2025. gada novembrī un stājās spēkā 2026. gada 1. janvārī. Kopumā **kontroliere atzinīgi vērtē jauno *GIP* pieņemšanu un ar gandarījumu atzīmē, ka *OLAF* ir ņēmis vērā lielāko daļu viņas piezīmju un atspoguļojis tās *GIP* noteikumos, jo īpaši 21. panta 1. punktā, 37. panta 2. punktā, 37. panta 3. punktā, 66. panta 2. punktā, 66. panta 3. punktā un 72. panta 3. punktā** (10. attēls).

Kontroliere vispirms atzinīgi vērtē to, ka *GIP* 21. panta 1. punktā ir skaidri iekļauta viņas pirmā piezīme par lietas tvērumu. Grozījums ir pozitīvs tādā nozīmē, ka tajā ir precizēts, ka izmeklēšanas tvērumu "*vienmēr skaidri nosaka lēmumā par procedūras sākšanu*".

([65]) Sk. kontrolieres atzinuma par Izmeklēšanas procedūru pamatnostādņu (*GIP*) projekta rediģēto versiju, kas pieejama tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/4f655d63-4b02-40df-8b93-038c44f1bb2e_en?filename=Opinion%20of%20the%20Controller%20on%20draft%20GIPs_redacted%20final.pdf.

Kontroliere atzinīgi vērtē precizējumus, kas iekļauti *GIP* 37. panta 2. punktā, lasot tos kopsakarā ar 28. panta 1. punktu, un kas attiecas uz galvenajām bažām par to, kad tiek noteikts attiecīgās personas statuss. 37. panta 2. punktā ir noteikts, ka fiziskā vai juridiskā persona, kas lēmumā par procedūras sākšanu ir minēta kā attiecīgā persona, jāreģistrē *OCM* viena mēneša laikā pēc lēmuma par procedūras sākšanu. Šā termiņa ieviešanas mērķis ir novērst kavēšanos attiecīgās personas identificēšanā, kas varētu ietekmēt tās tiesības tikt informētai saskaņā ar *OLAF* regulas 9. panta 3. punktu. Turklāt saistībā ar iekšējo izmeklēšanu *GIP* 28. panta 1. punkts nodrošina, ka persona, kas lēmumā par procedūras sākšanu ir identificēta kā attiecīgā persona, arī tiek atbilstoši informēta (un saņem paziņojumu par izmeklēšanas tvērumu, ciktāl tas uz viņu attiecas), ar nosacījumu, ka šī informācija neapdraud izmeklēšanas norisi.

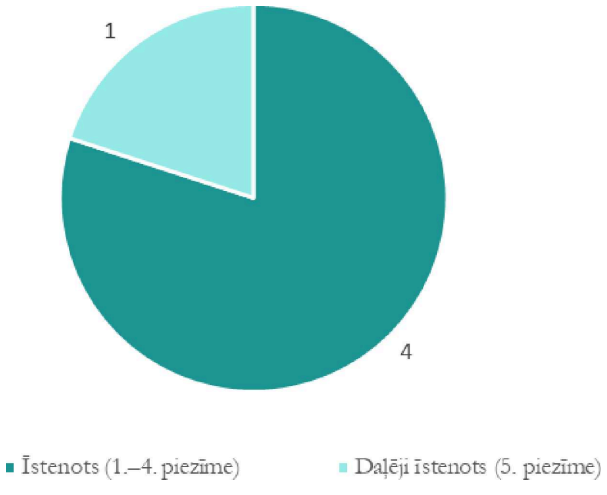
Kontroliere arī norādīja, ka viņas trešā piezīme par informāciju, kas jāsniedz attiecīgajām personām ([66]), ir īstenota sadarbības nolīguma 2. panta 2. punktā un *GIP* 37. panta 4. punktā. Pirmkārt, sadarbības nolīgums paredz, ka gadījumā, ja *OLAF* saņem kontrolierei paredzētu sūdzību, *OLAF* "*informē sūdzības iesniedzēju par sūdzības izskatīšanas mehānisma procedūru un stingrajiem pieņemamības termiņiem sūdzības iesniegšanai kontrolierei*". Otrkārt, starp attiecīgajām personām piešķirtajām procesuālajām garantijām, kuras *OLAF* ir pienākums ievērot, *GIP* 37. panta 4. punkta e) apakšpunktā ir minētas "*tiesības iesniegt sūdzību procesuālo garantiju kontrolierei*".

Kontroliere ar gandarījumu atzīmē, ka *GIP* ir iekļauta skaidra atsauce uz diviem atšķirīgiem tiesiskajiem pamatiem attiecībā uz kontrolieres aicinājumiem atrisināt sūdzību un kontrolieres ieteikumiem. *GIP* 66. panta 2. punktā tagad ir atsauce uz kontrolieres aicinājumu atrisināt sūdzību saskaņā ar *OLAF* regulas 9.b panta 3. punktu, savukārt 66. panta 3. punktā ir atsauce uz kontrolieres ieteikumu atrisināt sūdzību saskaņā ar *OLAF* regulas 9.b panta 5. punktu. Šāds nošķirums sniedz sūdzību iesniedzējiem lielāku skaidrību par sūdzību izskatīšanas mehānisma atsevišķajiem posmiem.

Kontroliere arī atzinīgi vērtē to, ka jaunajos *GIP* ir iekļautas viņas piezīmes par to, kā *OLAF* nobeiguma ziņojumā būtu jāiekļauj attiecīgo personu komentāri. Jauno *GIP* 72. panta 3. punktā ir ņemta vērā viņas ieteikuma būtība, bet nav stingri ievērota ierosinātā kumulatīvā pieeja. *GIP* tagad paredz, ka attiecīgās personas komentāri ir jāapraksta un tiem jāpievieno *OLAF* novērtējums, un papildus nosaka, ka šie komentāri ir pievienojami nobeiguma ziņojumam. Lai gan *GIP* ir paredzēti izņēmumi attiecībā uz šo pievienošanu konfidencialitātes, procesuālo tiesību aizsardzības vai citu izmeklēšanu veikšanas dēļ, kontroliere uzskata, ka šie izņēmumi būtu jāinterpretē ierobežojoši, jo tie ir nesaraujami saistīti ar attiecīgās personas procesuālajām garantijām. Turklāt kontroliere uzskata, ka gadījumos, kad nobeiguma ziņojumā netiek ņemti vērā komentāri par sākotnējo konstatējumu būtiskajiem elementiem, *OLAF* novērtējumā būtu jāatspoguļo pamatojums, kāpēc tas netiek darīts.

10. attēls

Kontrolieres piezīmju no atzinuma par *GIP* projektu īstenošana

([66]) Sk. kontrolieres atzinuma par Izmeklēšanas procedūru pamatnostādņu (*GIP*) projekta rediģēto versiju, *op. cit.*, trešo piezīmi.

Turklāt kontroliere pozitīvi vērtē **grozījumus, kas ieviesti 37. panta 4. punktā, 37. panta 5. punktā un 80. panta 1. punktā un kas izriet no sūdzību izskatīšanas mehānisma piemērošanas**. Šie grozījumi atspoguļo konstatējumus, kas izdarīti viņas darbības pirmajā gadā, kā arī *obiter dicta* vairākos viņas lēmumos, un tie ir saskaņoti ar dažiem priekšlikumiem, kas izvirzīti viņas atzinumā par *OLAF* regulas ([67]) piemērošanu un ietekmi.

Pirmajā savas darbības gadā kontroliere konstatēja, ka ir pārkāptas sūdzības iesniedzēja tiesības tikt informētam par *OLAF* izmeklēšanas pabeigšanu bez konstatējumiem pret viņu. Saskaņā ar *OLAF* regulas 11. panta 7. punktu *OLAF* ir skaidrs pienākums informēt attiecīgo personu 10 darba dienu laikā pēc lēmuma izbeigt izmeklēšanu, kurā pret to nav konstatēti nekādi pierādījumi. Pabeidzot izmeklēšanu, *OLAF* neguva pierādījumus pret sūdzības iesniedzēju. Tomēr *OLAF* nepaziņoja sūdzības iesniedzējam par to nepārprotamā veidā. Šajā konkrētajā gadījumā kontroliere neizvirzīja risinājuma priekšlikumu, jo sūdzības iesniedzējs sūdzības izskatīšanas laikā bija ieguvis piekļuvi nobeiguma ziņojumam, tādējādi uzzinot, ka pret viņu nav atrasti pierādījumi. Tomēr kontroliere atgādināja *OLAF*, ka tas ir nopietns pārkāpums, un aicināja *OLAF* turpmāk pievērst īpašu uzmanību līdzīgiem gadījumiem ([68]). Ņemot vērā iepriekš minēto, kontroliere atzinīgi vērtē to, ka *GIP* 37. panta 5. punktā ir ieviesti vairāki izmeklēšanas nodaļām pieejamie saziņas līdzekļi, lai nodrošinātu, ka attiecīgās personas tiek efektīvi informētas par izmeklēšanas uzsākšanu, iespēju sniegt komentārus un izmeklēšanas izbeigšanu.

Turklāt kontroliere uzsver, ka *GIP* 37. panta 4. punktā ir skaidri norādītas attiecīgajām personām piemērojamās procesuālās garantijas, kas *OLAF* darbiniekiem ir jāievēro, veicot izmeklēšanu, jo īpaši:

i) tiesības neliecināt pret sevi;

ii) tiesības uz paša izvēlētas personas palīdzību iztaujāšanās, inspekcijās un pārbaudēs uz vietas;

iii) tiesības saņemt paziņojumu par izmeklēšanas sākšanu un izbeigšanu;

iv) tiesības iesniegt sūdzību kontrolierei.

Pirmās divas tiesības ir saskaņotas ar kontrolieres lēmumiem, kas minēti šā darbības pārskata 5.1.1. iedaļā. Paziņojums par izmeklēšanas sākšanu un izbeigšanu attiecīgi saistās ar kontrolieres piezīmēm par attiecīgās personas reģistrēšanu *OCM* ([69]) un kontrolieres paustajām bažām par absolūto viena mēneša noilguma termiņu, kas piemērojams pabeigtai izmeklēšanai saskaņā ar *OLAF* regulas ([70]) 9.b panta 2. punktu. Kā minēts iepriekš, tiesības iesniegt sūdzību kontrolierei attiecas uz piezīmi, kas izteikta viņas atzinumā par *GIP* projektu attiecībā uz informāciju, kas sniedzama attiecīgajām personām ([71]).

Visbeidzot, kontroliere norāda, ka 80. panta 1. punktā tagad ir noteikts, ka "*attiecīgo personu informē par ģenerāldirektora lēmumu izbeigt izmeklēšanu, ja vien tas nekaitē ieteikumu īstenošanai vai ja ir piemērojamas konfidencialitātes prasības*". Turklāt šajā noteikumā ir precizēts, ka "*tas ietver izmeklēšanas beigu datuma norādīšanu*". Šajā sakarā *GIP* kodificē *OLAF* izstrādāto labo administratīvo praksi, kas pārsniedz *OLAF* regulas 11. panta 7. punktā noteiktās minimālās prasības, saskaņā ar kurām attiecīgā persona ir jāinformē 10 darba dienu laikā pēc izmeklēšanas pabeigšanas tikai tad, ja pret to nav konstatēti nekādi pierādījumi. Kontroliere iepriekš ir atzinīgi novērtējusi šo labo administratīvo praksi, un tā atbilst priekšlikumiem, ko kontroliere izvirzīja *OLAF* regulas izvērtēšanas ietvaros ([72]).

([67]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*

([68]) Sk. procesuālo garantiju kontrolieres 2022. gada darbības pārskata, *op. cit.*, 3.5.2. apakšiedaļu. Sk. *arī* procesuālo garantiju kontrolieres 2024. gada darbības pārskatu, *op. cit.*, 5.5. iedaļu.

([69]) Sk. kontrolieres atzinuma par Izmeklēšanas procedūru pamatnostādņu (*GIP*) projekta rediģēto versiju, *op. cit.*, otro piezīmi.

([70]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 9. un 16 priekšlikumu. Sk. *arī* procesuālo garantiju kontrolieres 2022. gada darbības pārskata, *op. cit.*, 3.3.1. apakšiedaļu, procesuālo garantiju kontrolieres 2023. gada darbības pārskata, *op. cit.*, 4.1. iedaļu un procesuālo garantiju kontrolieres 2024. gada darbības pārskata, *op. cit.*, 4.1. iedaļu.

([71]) Sk. kontrolieres atzinuma par Izmeklēšanas procedūru pamatnostādņu (*GIP*) projekta rediģēto versiju, *op. cit.*, trešo piezīmi.

([72]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 9. priekšlikumu.

9. **Attiecības ar ieinteresētajām personām**

Kontroliere uzskata, ka ir svarīgi uzturēt regulāru saziņu ar ES iestādēm, *OLAF* ģenerāldirektoru un citām ieinteresētajām personām, lai iegūtu atsauksmes par kontrolieres lomu, un galu galā pastiprinātu attiecīgo personu procesuālo garantiju un pamattiesību aizsardzību *OLAF* veiktajās izmeklēšanās.

2025. gada 11. septembrī kontroliere iepazīstināja **Padomes Krāpniecības apkarošanas darba grupu** ar 2024. gada darbības pārskatu un apsprieda ar tās locekļiem savu lomu un personu, uz kurām attiecas *OLAF* izmeklēšana, procesuālo garantiju aizsardzību. Turklāt 2025. gada 16. oktobrī viņa iesniedza **Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komitejai** savu 2024. gada darbības pārskatu.

Kontroliere arī **regulāri apmainījās ar viedokļiem un uzturēja auglīgas darba attiecības ar *OLAF* ģenerāldirektoru**, pamatojoties uz savstarpēju uzticēšanos un labu sadarbību. Viens svarīgs piemērs bija sanāksme, ko 2025. gada 16. oktobrī rīkoja kontroliere kopā ar sekretariāta locekļiem, piedaloties ***Salla Saastamoinen*** (toreizējai *OLAF* ģenerāldirektora pienākumu izpildītājai) un ***OLAF* Juridisko konsultāciju nodaļas un pārbaudes grupas darbiniekiem**, lai apspriestu sūdzību izskatīšanas mehānismu. Šī sanāksme izrādījās noderīga iespēja pārdomāt pieredzi, kas gūta kontrolieres darbības pirmajos gados, un veidus, kā uzlabot procesuālo garantiju un *OLAF* izmeklēšanā iesaistīto personu pamattiesību aizsardzības pasākumus.

10. **Administratīvais un juridiskais atbalsts**

Lai efektīvi izmantotu resursus, ar *OLAF* regulu Uzraudzības komitejas sekretariātam ir uzticēts sniegt kontrolierei juridisku un administratīvu atbalstu.

Šo izvēli pamato arī uzdevumu papildināmība un kopējie mērķi, kurus īsteno kontroliere un Uzraudzības komiteja. Sekretariāts nodrošina nepārtrauktību, pastāvīgu saziņu un raitu sadarbību gan ar sūdzību iesniedzējiem, gan ar *OLAF*.

Sekretariāta augsti kvalificēto darbinieku komanda, kas darbojas tā vadītāja uzraudzībā, kontrolierei sniedza vērtīgus padomus un palīdzību, vienlaikus ievērojot dienesta noslēpumu un konfidencialitāti.

Savā atzinumā par *OLAF* regulas izvērtēšanu un piemērošanu kontroliere uzskatīja, ka būtu jāpārskata sekretariāta pašreizējā administratīvā piesaiste Atalgojuma un individuālo tiesību birojam, kas pazīstams arī kā "*PMO*" ([73]). Ņemot vērā to, ka sekretariāta statuss un funkcijas neatbilst *PMO* pamatuzdevumam, kontroliere uzskata, ka ir jānosaka sekretariātam piemērotāka un funkcionāli atbilstošāka organizatoriskā struktūra, kas labāk atbilstu tā pilnvarām, vienlaikus arī garantējot tā neatkarību. Šajā sakarā viņa uzskata, ka piemērotāka vieta varētu būt, piemēram, Komisijas Ģenerālsekretariātā vai Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorātā.

Pēc sekretariāta vadītāja aiziešanas no amata 2025. gada februārī sekretariāta loceklis ar visaugstāko rangu no 2025. gada marta uzņēmās pagaidu vadītāja pienākumus. Jauna sekretariāta vadītāja atlases process tika pabeigts 2026. gada sākumā, un jaunais vadītājs tika iecelts 2026. gada 1. aprīlī.

Kontroliere tika uzaicināta piedalīties jaunā sekretariāta vadītāja atlases procesā novērotājas statusā, ievērojot institucionālo pieklājību. Tomēr kontroliere uzsver, ka *OLAF* regulā nav noteikumu, kas būtu līdzīgi Uzraudzības komitejas noteikumiem ([74]), kuros sīki izklāstīta oficiāla procedūra apspriedēm ar kontrolieri un izklāstīts, kā iecēlējinstitūcijai būtu jāņem vērā kontroliera atzinums sekretariāta darbinieku atlases procesā.

Ņemot vērā sekretariāta divējādo lomu, nodrošinot atbalstu gan Uzraudzības komitejai, gan kontrolierei, viņas ieskatā būtu lietderīgi, ja abas struktūras tiktu vienlīdzīgi iesaistītas darbā pieņemšanas procesā un ja to viedokļi tiktu pienācīgi ņemti vērā. Attiecīgi kontroliere ir aicinājusi likumdevējus apsvērt šo jautājumu saistībā ar pašreizējo *OLAF* regulas ([75]) izvērtējumu un iespējamo turpmāko pārskatīšanu.

([73]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 24. priekšlikumu.
([74]) Sk. *OLAF* regulas 15. panta 8. punktu.
([75]) Sk. kontrolieres atzinuma par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, *op. cit.*, 22. priekšlikumu.

11. **Sazināšanās ar kontrolieri un sūdzības iesniegšana**

Ar kontrolieri var sazināties pa e-pastu vai pa pastu, rakstot uz šādām adresēm:

OLAF-FMB-Controller-Procedural-Guarantees@ec.europa.eu

Procesuālo garantiju kontroliere / *OLAF* Uzraudzības komitejas sekretariāts
Rue Joseph II, 30
B-1049 Brisele, Beļģija

Lai kontrolierei iesniegtu sūdzību, sūdzības iesniedzēji tiek aicināti:

i) aizpildīt veidlapu;

ii) nosūtīt to pa e-pastu vai pastu uz iepriekš norādītajām adresēm.

Vairāk informācijas skatīt tīmekļa vietnē:

https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/controller-procedural-guarantees_en

PIELIKUMS

Atsauces

Tiesiskais regulējums

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2223 (2020. gada 23. decembris), ar kuru groza Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 attiecībā uz sadarbību ar Eiropas Prokuratūru un Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai izmeklēšanas efektivitāti (OV L 437, 28.12.2020., 49. lpp.).

OLAF darbiniekiem paredzētās pamatnostādnes par izmeklēšanas procedūrām, 2021. gada 11. oktobris, atsauce: Ares (2021)6071905 – 6.10.2021., pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/3dc10699-df07-4782-ae0d-232cd698286c_en?filename=gip_2021_en.pdf.

OLAF darbiniekiem paredzētās pamatnostādnes par izmeklēšanas procedūrām, 2026. gada 1. janvāris, atsauce: Ares(2025)9710596 – 11.11.2025., pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en?filename=gips-2026_en.pdf.

OLAF darbiniekiem paredzētās pamatnostādnes par digitālās kriminālistikas procedūrām, 2016. gada 15. februāris, pieejamas tīmekļa vietnē https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/87e5deb1-8a64-42ca-8e08-234355dbe544_en.

Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai un procesuālo garantiju kontroliera sadarbības nolīgums, 2025. gada 18. jūlijs, atsauce: Ares(2025)6027144 – 24.07.2025., pieejams tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/ea81e700-4540-4ae6-b7ab-e56fb9a2d075_en?filename=SIGNED_WA_OLAF-Controller.pdf.

Procesuālo garantiju kontrolieres Lēmums, ar ko pieņem īstenošanas noteikumus sūdzību izskatīšanai 2022/C 494/07 (OV C 494, 28.12.2022., 17.–23. lpp.), pieejams arī tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/controller-procedural-guarantees/about-controller/legal-framework_en.

Gada darbības pārskati un atzinumi

Procesuālo garantiju kontrolieres 2022. gada darbības pārskats, PUB/2023/803 (OV C 248, 13.7.2023., 1. lpp.), pieejams arī tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/fdcb45a3-1934-423d-8198-689d2a96bc1c_en?filename=Controller%20-%20Annual%20Report%202022%20.pdf.

Procesuālo garantiju kontrolieres 2023. gada darbības pārskats (OV C, C/2024/5673, 23.9.2024.), pieejams arī tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/5add81b3-44e1-41a4-bdf1-806c1186b9dd_en?filename=Controller-Annual%20Report%202023%20.pdf.

Procesuālo garantiju kontrolieres 2024. gada darbības pārskats (OV C, C/2025/4511, 7.8.2025.), pieejams arī tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/8a8d23c3-9e4c-4f0f-8020-a555e317aa87_en?filename=COAR%202024.pdf.

Kontrolieres atzinums par Izmeklēšanas procedūru pamatnostādņu (*GIP*) projektu, pieejams tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/4f655d63-4b02-40df-8b93-038c44f1bb2e_en?filename=Opinion%20of%20the%20Controller%20on%20draft%20GIPs_redacted%20final.pdf.

Kontrolieres atzinums par Regulas (ES, Euratom) Nr. 883/2013 piemērošanas un ietekmes novērtējumu, atsauce: Ares(2026)2209882 – 27.2.2026., pieejams tīmekļa vietnē https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/3c7a4446-920f-4cdb-92a3-f465e766a30e_en?filename=Annex%20-%CTR 20%20Opinion%20on%20evaluation.pdf.